

संस्कृत परम प्रकाशमणि भाष्य

पुस्तक - १

॥ श्रीमत्परमगुरु सतकेवलप्रसन्न ॥ अथ स्रक्तयं मप्रकाशमणिभाष्यग्रंथप्र
रंभः ॥ अथ श्रीकरुणासागरनामतेकीमजाणीयेः ॥ जेजेमेअकरुणानमतेते
करुणानोअरथ ॥ सागरतेघणीककरुणायोनीसमोहतेनेसागरकहीये ॥ जंम
समुधरतेविषेघणीकनदीयोनीसमोहसमायछे ॥ तेमाटेतेहेनेसमोहदरके
हेवायछे ॥ तेमसागरतेपराघणीककरुणायोएकठीथायताहारेतेनेसागरके
हेवाय ॥ हावेतेघणीककरुणातेकेहेनीकेहेनीमखीनेसागरथयो ॥ हावेतेकहीए
छीएजे ॥ जाहारेसमुधरमथनकरतांवीषनीकल्युं ॥ तेणेश्रणीपरलेजातीतीते
सीवजीसबजीवांउपरकरुणाकरीनेतेवीषनेपीगया ॥ तेमाटेसीवपराकरुणा
मयेछे ॥ वीष्णुपणसर्वजीवनुपालणकरवानाहकंममेछे ॥ तेपराकरुणामयेजांण
वा ॥ बुद्धापणसकलजीवांनातंनबुधीकरवानाहकंममेछे ॥ तेहीपराकरुणामये
जांणवा ॥ सकीपणसर्वजीवांनेवीषेहेतुवधारवानाहकंममेरहीछे ॥ तेमाटेतेही

स.भा. ॥ पणकरुणामयेछे ॥ अनेहावेचोवीसअवतारधारणकरीनेदुष्टदुष्टनेसंघारीने ॥
॥१॥ ओरसर्वजीवांउपरकरुणाकरी ॥ अनेदुष्टनुपणदुष्टपणसंघारीनेतेहोनेपण
निरमलकसा ॥ तेमाटेसर्वअवतारपणकरुणामयेजजांणवा ॥ अनेरमानुजने
मानुजमाधवाचार्यनेवीसुसांमनीआद्यलेइनेआचारजजेतेहिपण ॥ अनेकजी
वांनेचोरासीनाखातामेथीछोडवीनेहरीभणीवाला ॥ तेमाटेतेहीपणकरुणामये
जांणवा ॥ अनेहावेअवनीआपतेजवायुनेआकाशतेहीपणसर्वनासुषंदेजछे ॥
जेअवनीसर्वनेधरीरहीछे ॥ अनेसर्वनीओषदीउपजावेछे ॥ अनेआपतेसर्वनीसं
तीकरेछे ॥ अनेअगनीप्रकाशकरीनेसर्वनेपकवकरेछे ॥ अनेवायुसपरसकरी
नेसर्वनीअकलावोमेटेछे ॥ अनेआकाशतेसर्वनेहरवाफरवाअवीकाशआपीर
हछे ॥ तेमाटेपंचमाहाभूततेहीपणकरुणामयेछे ॥ अनेचंद्रमासुरजसर्वनेप्रकाश
करीनेअंधकारमेटेछे ॥ तेहीपणकरुणामयेजछे ॥ अनेहावेएसर्वनीआयेनीजक

रतारे सर्वजीवयोतानाअंसनेउतपंन करीने सुधीयाकरवासारु करुणाकरवा
नाहुकंमतेपोतेनीजकरतारेजआप्याछेतेमारेसर्वकरुणानाअधीपतीतेमाहाय
करुणामयेतेनीजकेवलकरतारजजांणवाअनेंबीजाअन्यदेवकरुणामयेक
हातेतोपोतानाहुकंमथकीकरुणामयेजांणवाअनेंहावेतेदेवनीकरुणातेकां
हंलगेपोहोचेनेतेकरुणायेकुणकुणसुषयांमेहावेतेकहीयेछीयेजेपंचमाहासु
तनीकरुणातेपंचतत्वनादेहसुधीपोचेनेतेकरुणायेपंचभुतनोदेहजसुखयांमे
अनेंबीजाअनादेवनीकरुणातेइंडीअंतसक्रणयांणनेंसुह्मदेहसुधीपोचेनेतेजसु
धीयारहेअनेंत्रणपगुणनीकरुणायेतेपंडनात्रणगुणजसुखीयारहेअनेंसक्तीनी
करुणातेसरीरनीसक्तीसुधीजपोचेअनेंअवतारादीकआचारजतीकरुणाते
जीवनांजपतपसाधंनसुधरंमचलावावासुधीजपोचेएप्रकारेएसर्वनीकरुणा
तेस्थुलसुह्मनेकारणमाहाकारणइंडीपोअंतसक्रणनेजपतपसाधंननेसुभकर्म

स. भा.
॥२॥

कराव्या सुधी जपोचे ॥ पण नीज करतानो अंसजे करत थकी वी छडो पडो थको ते हे ने
दर समांन करी ने करताने ॥ मेलवे ते करुणा ते कोई परम पुरुष करी सके ॥ ते माटे
ते सर्व देव करुणा मये पण सागर नही ॥ अने नीज करताने माहा छक करुणा संक
लप कहीये ॥ पण सागर नही ॥ सामाटे जे सागर नां मने अने कनदीयो ना समो हे ने
समावीने पुष्टी पांम्यो छे ते माटे घणी कनदीयो ना समो हनु घर माटे सागर कही
ये ॥ वली कोई के हे से जे नदीयो तो समुध रथ की छे ॥ अने ते नदीयो थी समुध र किं स
पुष्टी को हो छे ॥ ते कहीये छीये जे समुध र तो परी वृतराजाना कसाथ का प्रथम जलव
नाहता ते आकाश मे थी माहा अग्नी नी वृष्या अवनी उपर थये करीने प्रथमी तर
पतपमाडीने उग रतु अंबु अने कसली तायो ये जईने सप्त सागर भराया छे ॥ तिघणे
कदीने भराईने छल्या जाहारे ताहारे प्रथमी बोलावा लागी ॥ ताहारे नयंता ईश्वरे व
डवानल अग्नी मांही मुको ॥ तेणे करीने जे नवीन जल आवतु सो सण करी लेईने

समधारणराषेछे॥ ताहारेअवनीरेलतीरहीछे॥ तेमाटेसागरतेबुआथकीजभ
राईरहाछे॥ तेमाटेपरजलनीनदीयोनासमोहनुघ्रहणकरीनेपुष्टीकंपेछे तेमा
टेहेतेसागरकहीये॥ पणनीजकरतानेकुणईश्वरनासमोहमलीनेययाछेते
हेतेसागरकहीए॥ अनेकेहेनीकरुणयोमलीनेनीजकरताथयाछेतेतेहेने
सागरकहीए तेमाटेनीजकरतानेसागरनीउपमानाघटे॥ अनेजेटलाभर
देवईश्वरीयेछेतेहेनेपणसागरनीउपमानाघटे॥ सामाटेजेसर्वदेवनीकरुणा
तोएकएकदेसीछेनेएकएकअंगनेलांगेछे तेमाटेतेसर्वदेवकरुणामयेखरा
पणसागरनही॥ हावेएधुकारेनीजकरतानेनेदेवनेसागरनीउपमानाघटी॥
ताहारेकरुणासागरतेकेहेनेसंभवे॥ हावेतेकहीयेछीयेजेसांभलो॥ जेसर्वदेव
नीकरुणायोयेकरीनेसर्वदेहनांतत्वजेईईयोअंतसक्रणगुणप्राणनेथुलस
समनीआयेपरमकारणसुधीपंचदेहतेनीजकरतानाहकमीसर्वदेवतेहोने

करुणा यो ये तुष्टीपुष्टीरेहेछे ॥ ते तुष्टीपुष्टीथकी सर्व देहना ते तुर्न चासणी उतये
 नथायछे ॥ ते चासमी करताना अंसनेपोचेछे ॥ तेके इरीतिपोचेछे ॥ हविते कहीये
 छीयेजे ॥ पंचभुतनी चासणी तो ईडीयोनेपोचेछे ॥ अने ईडीयोनी चासणी तेमने
 पोचेछे ॥ अनेमननी चासणी तेगुणनेपोचेछे ॥ अनेगुणनी चासणी तो प्रकृतीने
 पोचेछे ॥ अनेप्रकृतीनी चासणी तो पुरुषनेपोचेछे ॥ अनेपुरुषनी चासणी तेआत्म
 नेपोचेछे ॥ अनेआत्मानी चासणी तेप्रमात्मानेपोचेछे ॥ अनेप्रमात्मानी चासणी ते
 नीजकरताना अंसनेपोचेछे ॥ तेअंसनेनीजकरताथकी त्रणप्रकारे उतपंनथया
 छे ॥ तेकहीयेछीयेजे एकसांमांन्यअंस ॥ अनेबीजावीसेसअंस ॥ अनेत्रीजापरम
 वीशेषअंस ॥ तेहेमेसांमांन्यअंसतेपोतेपोतानेपणजांणतानथी ॥ अनेईश्वर्येप्रा
 कंसपणनही ॥ अनेवीशेसतेसर्वसृष्टीनातत्वना करुणामयेजे देवछे जेआगळ
 कहाछे तेवीसेसअंसजांणवा ॥ पणतेहेमनेआपणानीजस्वरूपनीजांणस्वेपोतेपो

तार्थीनही॥ पणनीजकरतानापरमविसेसअंसजेपरमगुरुतेमलेतोपोतानेसरु
पेथतांवारनलागे॥ तेकीमजांणीयेजेबुझानेआदीनारायणेउपदेसकसोतेवीसे
सअंसमाटेसमऊतांवारनलागी॥ तेआदीनारायणतेनीजकरतानापरमवीसे
सअंसजांणवा॥ तेपरमवीशेशअंसतेपरमगुरुतेहेनाउपदेसथीवीसेसअंसने
सरुपेथतांवारनलागे॥ अनेसांमांत्यअंसनेसरुपेकरतांबहुसरमपोहीचेष्टे॥
एप्रकारेसांमांत्यवीसेसनेपरमपरमवीसेसजांणवा॥ पणसांमांत्यअंसमेईश्व
रपणुनमले॥ अनेवीसेसअंसनेतोवीश्वनुनयंतापणुराष्यानुईश्वतीखरु॥ तेई
श्वरीयेकरीनेसर्वतनुनातत्वउपरकरुणाकरीनेआनेदमयेरायेष्टे तेसर्वनीक
रुणाथकीआनेदपांमेलातत्वनीचासणीकरतानोअंसनेपोचेष्टे॥ तेत्रैणेंईप्रका
रनाअंसनेपोचेष्टे॥ पणवीसेसनेअनेसांमांत्यनेपोतानासरुपनीसमरतीनथी
तेमाटेतेहोनेचासमीनीपणजांणनथी॥ अनेपरमवीसेसजेपरमगुरुतेतोपोताने

सरूपे जछे ॥ ते माटे सर्वतत्वांनी अने सर्वदेवनी चा स्वणी ही रणग्रभष्ट इने पोते परम
 वीशे सन्नसस्वेथ काले छे ते जाणी जर हा छे ॥ ते माटे ते परम विसे सजे परम गुरु ते स
 दायकाल परम विसे सन्नसरूपे जछे ॥ ते अखंडायमो नरे हे छे ॥ ते सरूपे अखंडायमो
 न रहे करीने ॥ अने कदेव करुणायोनी अने तत्वांनी चा स्वणी पोता मेली नयां मानी
 माटे समरती छे ॥ जे हंगहनी ज करतानो परम वीसे सन्नस छे ॥ ते माहारे वीसे सर्व
 देवनी करुणायोनी ने सर्वतत्वांनी चा समी निवेदन थाय छे ॥ ते सर्वदेवनी करु
 णायोनी चा समीना समोहनो ग्रहण करनारो हुं जछुं ॥ जे घणिक करुणायोनी चा
 स्वणीना समोहनो सहाग्रहे नारो ते माटे नी ज करताना परम वीशेष अने साग
 र संग्या संभवे छे ॥ ते सागर रूप पोते थ इने जोर बीजा वीसे सने सांमो न्यन्न सानी
 उपर करुणा करीने ते हे मनां सरूप ते हे मने दर सावीने नी ज करताने सन सुख क
 र जे असंघ काल नी जेथी उप जोह तो ते हे ने मेल्यावा ॥ जे पदार्थ रही त छे वटनी ज अंस

उपरकरुणा करीने करताते मेलवेते परमकरुणावंत कहीए ॥ तिसाटे जे सर्वदेवनी
करुणायोती पदार्थी सुधी पोचीसके ॥ पण अंसने पोची नवसके ॥ अने परमविसे
सजे परमगुरुते हेनी करुणातो अंसने पोचीने सस्वरूपे करताने पोचावे ॥ माटे प
रमगुरुते परमकरुणा मये जांणवा ॥ अने हवे जे प्रकारे सागर पणु परमगुरुने सं
भवाडुतु ॥ ते ज प्रकारे परमकरुणा पणुते ही पण परमगुरुने जलागेछे ॥ ते ज माटे प
रमकरुणाते सागर उभये मलीने करुणा सागरनांम परमगुरुनु जछे ॥ अने नीज
करतानुनांमते ॥ आद्यसक्रतस्वराज करुणेश केवलछे ॥ आद्यसक्रतके हेतां जे प्र
थम आद्ये पोते एकी लाजहता ॥ ते पोताने सुधसंकल्पे सर्वजीव अंसने उतपंनक
सा ॥ तेकांहां सुधी जे कीटपतंगथावरजंगमदेवदनुजमनुजजस्यकी दरबुं त्या वि
सुमाहेश्वरपुरुषप्रकृतीनी आद्ये सर्वजीव अंसाना उपजावना रापोते जछे ॥ ते उ
परंतकोई बीजा करता नथी माटे सक्रता कहीये ॥ अने स्वराजके हेतां जे ॥ अने तबल्य

इनाइसनाइसपोतेजछे ॥ अनेतेसर्वपोतानाहकमथाजवरतेछे ॥ अनेपोतानाक
 साथकापदार्थामेजवरतेछे ॥ पणकोईथकीनबुपदार्थनव्यवनेतेमाटेसर्वपोताना
 हकंममेजवरतेछे ॥ जेपोतानाकरतमेबीजाकोईनोअमलनथी ॥ माटेनांमरूप
 गुणनीआछेअनंतबुझांइनेवीशेपोतानुजराजछे ॥ अनेकोईनुआप्युथकुनथी
 पोतेस्वेथकीजस्वराजछे ॥ तेमाटेस्वराजकहीए ॥ अनेहावेकरुणेशतेजेपोतानास
 क्रतसंकल्पनाजीवउत्पन्नकरेलाजेअंसतेहोनाउपरकरुणाकरीनेतेसर्वने
 देहरूपीयामेहेलरचीनेवसाव्या ॥ तेमेहेलांमांचौदेईचौदेईरत्नसभराथकामेव
 साव्याछे ॥ खालीमेहेलांमेनधीवसाव्या ॥ हावेतेचौदेईरत्नतेकीयाकीयाजेकही
 येथीयेजे ॥ दसईडीनेचतुष्टयंतसक्रणनेतेउपरंतरवटअवीगतचंतकपारससे
 हेवृत्तमांनप्रकृतीरूपीमोमकानेआधारेपंचभुतनारचेलामेहेलमेअष्टदस
 समरधीभरीनेपोतानाअंसांनेवसवानेआप्याछे ॥ हावेषटअवीगतचंतकपारस

तेकुणजे। तेकहीयेछीयेजे। त्रणगुणनेत्रणघण। तेकीयाकीयाजेएकरजोगुण बी
जोतमोगुण। त्रीजोसत्वगुण। चौथोअहंकारघण। पंचमोअचंतघण। छवोस्वकास
घण। एषटगुणघणतेअविगतचंतकपारसजांणवा। अनेंहाविसुणोतेहेनीकिम
तकहीयेछीयेजे कोइसजातीचेतनपदारथनीसाथेहेतुप्रेमनीवारताकरवीहो
यतोचोरेईईयोनेरजोगुणअवीगत्यचंतकपारसनोपरसकरेतोसर्वेईईयो
रजोगुणरूपहेतुथईजाय। तेंणं करीनेतेरजोगुणेअसकवीसेनीवारतायोथाय
तेजांहांसुधीहेतुनोवेगपोचेतांहांसुधीपारसनोपरसरहे। पीछेतेपारसनोपर
सउतरीजायनेंईईयोईईयोनेपदार्थरूपेरहे हावेतारपीछेकोइचेतनपदार्थ
नीसाथेलडाइकेजुधकेवीरोधकरवीहोयतोचोरेईईयोनेतमोगुणअवीगत्य
चंतकपारसनोपरसकरेतोसर्वेईईयोतमोगुणरूपथईजाय। ताहारेतेचतुरद
सईईयो लडीसके। तेलरइनीवेगपोचतासुधीअवीगत्यचंतकपारसनोपरस

स.भा.
६

रेहेने पाछो उतरी जायने इंडीयो इंडीयोने रुपेरेहे ॥ अने हावेको सांती सभावना पुरुष
नी साथे सतसंग बानी मणता अस्तुती करवी होयतो ॥ सतो गुण अवीगत चंतक
पार सचो देई इंडीयोने परसक साथकी चो देई इंडीयो सांती वतथई जाय ॥ हारे स
तसंग सांत्य अस्तुतीनी वातो थाय ॥ हावे एत्रण्य अवीगत चंतक पार सते सजातीचे
तंत पदार्थानी साथे कांम पडेता हारे चो देई इंडीयोने परस करवो ॥ अने हावे विजाती
जड पदार्थानी साथे चो देई इंडीयोने कांम पडेतो ब्रण्य घण अवीगत चंतक पार सने
परस करवो ॥ हावे ते कुण कुण प्रकारे परस करवो ॥ ते कहीये छीये जे ॥ कोई मसा ग
तमजुरी केषांन पांननी आचुले इनेर स्ते चालवु होयेतो चो देई इंडीयोने अहंकार घ
ण अवीगत चंतक पार सने परस करेतो सर्व इंडीयोने अकड पण्य आविते अकड
पणे करीने पांन पांन धंधोने पंथे चलाय ॥ ते जांहां सुधी धंधा पंथने वेगयो चेतो जांहां
सुधी अहंकार घण पार सने पट इंडीयोने रेहे ॥ अने वेग समतां पार सने पट उतरी जा

यपछीइडीयोईडीनेजसरुपेरहे॥अनेहावेकोईसमेधंधाधारीवीनाइडीयोईडी
योसजातीमलीनेएकोतरुपीजडनीसाथेस्वकासरेहेबुहोयतोस्वकासघणपा
रसनोपरसकरेरेहेवाय॥तेजांहांसुधीइडीयोनास्वकासनोवेगयोचतासुधी
स्वकासघणपारसनोपटरेहेअनेवेगमटापीछेतेअवीगतचंतकपारसनोप
टउतरीजायतेईडीयोईडीनेजसरुपेरहे॥अनेहावेईडीयोनेस्वांतीसंकोचन
थईनेजडनीडानीसाथेभडबुहोयतोअचंतघणपारसनोपरसकरेतोअचंतरु
पवतथईनेनिंइसाथेभडीसके॥अनेतेनीडाजडनोवेगयोचतासुधीतेपारस
नोपरसरहे॥अनेनीडानावेगनीअवधीपांमेताहारेअचंतघणपारसनोपटउ
तरीजाय॥अनेइडीयोईडीयोनेजसरुपेरहे॥हावेएखटपारसतेअवीगतकीम
कहीये॥जेअवीगतकेहेतांतेनिसयदार्थछे॥अनेचंतकतेजेचीतवंनकरतांई
डीयोनासभावपलटेंजाये॥अनेपथरनोपारसतोपदारथोनेअंगोअंगपरसक

रावेताहारेजधातुपत्यरायछे ॥ अनेबेउलोपटपाछोउतरेनही ॥ तेमाटेतेनेगतपा
रसकहीये ॥ अनेअवीगततेजेगत्यनेपांमेलापदारथनेपाछाअवगत्यकरीना
खे ॥ हावेएप्रकारेचौदेईईदीयोकोईकारीयानेआचरेतोषटअवीगत्यपरसते
एकतायेकरीनेआचरे ॥ पणअवीगत्यचंतकपारसनाएकतावीनाएकलीईई
योयेतरणहालीनवसके ॥ पणईईयोजेजेकार्यकरेछेतेअंसनीमतलबेकरेछे
पणतेअवीगत्यचंतकनेइछानथी ॥ येतोअंसनीईछाथकीअंसकरावेछे ॥ पणअ
वीगत्यचंतकपारसनीएकताकरावीनेअंसअंसनीमतलबसाधेछे ॥ तेमाटेई
दीयोनाकर्मअंसनेभुगतमानकरवांपडेछे ॥ तिकुणप्रकारेजांणीयेजेकोईपुरु
षसत्रुनेगोलीमारेछे ॥ पणअग्नीनोएकताकरीनेमारेछे ॥ पणदारुगोलीबंधु
कनेनेअगनीनेमतलबनथी ॥ तेमाटेमासानुवेरपेलामारनारानेजभोगवधु
पडेछे ॥ तेमईईयोनाकर्मअंसनेजभुगतमानकरवांपडेछे ॥ अनेतेषटअवीग

तचंतकपारसनो एकताते करताना असेनी वेवरती योजे एक अंतर वरती निए
कबाजवरती ॥ हावे बाजवरती तेने त्रे करीने देषाय ॥ अंतरवरती ते ध्याने करी
ने देषाय ॥ तेहे मे अवीगत चंतकपारसनो एकताते बाजवरती साथे छे ॥ तेकी
सजाणीये जे ॥ रजोगुण उपजेते बाजवरती ये देषीने उपजे छे ॥ अने तमोगुण उपजे
तेपण देषीने उपजे छे ॥ अने सतोगुण उपजेते पण देषीने उपजे छे ॥ अने अहंकार
घणपण धंधोरो जगार चालवु केषां नपां नते देषीने उपजे छे ॥ अने सर्व ईडीयोने
स्वकासपण पण नीरवरती देषीने उपजे छे ॥ अने अचंतपण उपजे छे तेपण घ
णीककणके समीचे तेहेने देषीने ज उपजे छे ॥ तेमाटे खटेई अवीगत चंतकपार
सनो एकताते बाजवरती साथे छे ॥ अने ते बाजवरतीयो ते सर्व जीवा जो जंन बं
कीट पुजंत पुरस प्रकृती समेतनी वरतीयो नो एकतातेनी ज करतानी प्रकास
बं सवरती जे व्यापक विभुतेहेनी साथे छे ॥ अने करतानी प्रकास बं सवरती नो ए

कतातेकरतानीअलोकीकबाजवरतीनादीव्यचक्षुनेवीषे ॥तेणेंकरीनेसर्व
 अंसांनाकरमवीकरमतादरसजुवेछे ॥तेमाटेकरतानेअनंतबुंहांडनाअंसांनी
 कीयायोअजांणीनथी ॥अनेंजोअजांणहोयतोअनंतबुंहांडनाअंसांनेभरणपे
 सणनेकर्मवीकर्मनाफलकीमप्रापीसके ॥अनेंजांणेनहीतोउपजावानीसी
 मतलबछे ॥तेजंमकुलालभंडनेघडेछेतेहनानामरुपगुणनेमुखनेजांणेनहीतो
 सांनेकाजेघाटघडे ॥वलीसर्वजीवरोजगारउद्यमकरेछे ॥तेतेहेनेजांणेनहीतोसु
 करवाकरे ॥अनेंकसानोसोअनंदतेवुथासरमकरे ॥एप्रकारेकर्तीकीटीमहु
 रनोपावचलवलेतोजांणेतेसामाटेजेकीटीमहुरनोपावतेखटअवीगतचेंत
 कपारसनाएकतावीनातोनाहाले ॥अनेंएकतायेहालेतोतेहेनोएकताकर
 तानीपुकासबुंहावुतीसाथेछे ॥अनेंपुकासबुंहावुतीनोएकताकरतानाबाज
 हीअचक्षुनेवीषे ॥तेमाटेकरतासर्वदेवेछे ॥वलीबीजदृष्टांतकहीयेछीयेजेको

इभिरवाङ्गायमहीषीअजानीआयेराषेछे॥अनेराजालसकरराषेछे॥अनेकर
षीलोककरसणकरेछे॥अनेसुहकारलोकवेपारकरेछे॥तेसर्वेइपोतपोतानीइ
ष्टीपोचीसकेनेसंभालराषीसकायतेटलोजसंधेकरेछे॥पणजास्तीनथीकरता
ल्यौंकरतारेपणपालणपोसणउतपतपरलेकरीसकेएवलाजजीवअनंतबु
झांडमेउपजाव्याछे॥जेपोतानाकरेलाछे॥तेमाटेकरतारजतजअणुनीआयेसर्व
नेदेषेछे॥हावेएप्रकारेदेषनाराकर्तातेकेहेवाहशे॥हावेतेकहीयेष्टीयेजेकरताते
सर्वसरीरेद्वीगरूपजछे॥तेजंमकोईमाहाप्रकासीकमणीहोयेतेहेनेएकेइगमा
पुग्नहोयनेसघलेप्रकासकरेछे॥तेमकरतानुसरूपपणद्वीगरूपजछे॥तेआगे
पीछेदाहेवांमनेनीचेउचेसर्वेइदेषेछे॥तेकरताबाजअलोकीकचरतीनाच
सूयेदेषेछे॥जेलोकीकचसूयेतोएकदेसीदेषाय॥अनेअलोकीकचसूयेतोसघ
लेइदेषाय॥तेमाटेकरतानीबाजअलोकीकचसूकहीए॥हावेतेबाजअलोकिक

स.भा.
॥९॥

चक्षुते सर्वं सना उत म मध्यम कर म जो वानां छे ॥ अनें करतानी अंतर अल्लोकि क
वरतीने संकल्पे तो सर्व अंसां ने उत पंन क सा छे ॥ ते अंसां ने अने करताने एकत्व प
एउ नथी ॥ अने अंसां ना उतं म मध्यम कर्म जो वाने करतानी बाज अल्लोकी क दृष्टी
नो एकता छे ॥ अने अंसां नो करताना सरीर साथे एकता नथी ॥ तेकी मजांणी येजे
कोई पुरसने पुत्र थाय छे ते पुरस तो सारी बुधी वंत छे ॥ अने पुत्र तो क बुधी वालो
नी पजे छे ॥ पण ते पुत्र ते पीतानी अंतर बुती ना संकल्प नो अं स छे पण ते पुत्र ने
अने पीताने एकता नथी ॥ अने पुत्र ना कर्त जो वाने पीतानी बाऊ दृष्टी नो एकता
छे ते एकता ये करीने पीता पुत्र ने सीसा दे छे ॥ पण पीता पुत्र ना सरीर नो एकता न
थी ॥ तेकी मजांणी येजे एकता होय तो पीताने नथी गम तू ते पुत्र किंम करी सके छे
माटे एकता नथी ॥ अने हावे पीताना एकता तु कही ये छी येजे ॥ पीतानो एकता ते पी
ताना हाथ पावनी आये सर्व ईडीयो नो छे ॥ ते सामाटे जे पीताने नथी गम तू ते हाथ

पावईं डीयो पण नथी करतीयो ॥ ते पीताने एकताये नथी करतीयो ॥ अने पुत्र तो पी
ताने नथी गमतु ते ही पण करे छे ॥ सामाटे जे पीतानो ते हे नी साथे एकता नथी माटे
करे छे ॥ बली बीजु हणंत कही ये छी ये जे सुरज कांतीये अगनी उतपं नथाय छे ॥ ते
सुरजनी अंतर दृष्टी थकी थाय छे ॥ ते की मजाणी ये जे सुरजनी अंतर दृष्टी ते च स
माते वी से म सुरनी दाल जे ट सुपती बी बपडे ता हारे अगनी पडे छे ॥ ते सुरजनी अं
तर दृष्टी जांण बी ॥ ते माटे अगनी ते सुरजनी अंतर दृष्टी नो अंस छे ॥ पण ते अगनी
ने अने सुरजने एकता नथी ॥ अने सुरजनी बाज दृष्टी ते जे सुरजनो व्यापक प्रका
स ॥ ते प्रकाश नो एकता ते अगनी साथे छे ॥ पण सुरजना तंन नो ने अगनी ना तंन नो
एकता नथी ॥ सामाटे जे सुरजनु बी बअं डे रे हे तां अगनी नु तंन अं डे रे हे तु नथी
ते माटे एकता नथी ॥ अने सुरजनो एकता सुरजनि की रण साथे छे ॥ ते सुरज छे ते
अगनी नी पेठे कि म बुझी नथी जातीयो ॥ ते सुरजने एकताये नथी बुझातीयो ॥ एष.

कारे करतानेने असने एकता नथी ॥ अने जो एकता होय तो करताने सर्वग्नपणे
 एहेवु असने पण जो इये ॥ अने जो स्रक्ता पण होय तो आपणने अज्ञानते करताने ज
 जाणवु ॥ अने वली जो एकता होय तो जीवनां कर्म जीवने भोग ववां नां पडे अने
 केहे सो जे कुण भोग वेछे ॥ एहेवु केहे तां तो जप तप साधन जो गक्रीयायोने खट द
 रसन गुरु सी सनी आद्य ले इने वेद पुराण सर्वे जुगं पडी जाय ॥ अने ते तो जुगं पडे
 ते पडे पण करताने हां अन्याय केहे वाय ॥ ते मांटे करताने अन्याया कही येते करतां
 एकता नुके हेवु मी थ्या करी येते सारु ॥ ते जे एके करीने जप तप साधन जो गध्यानने
 खट दरसन गुरु सी सनी उपासना सर्वे साची रेहे ॥ अने करताने पण न्याय वंत व
 रे ॥ मांटे करताने न्याय वंतरा पतां तो ॥ जीवनेने करताने एकता नही ॥ अने जो वली
 एकता होय तो जीव अनेक प्रकार ना कु कर्म करे छेने करताने तो एहेवो भाव नथी
 अने करताने एहेवो भाव होय तो जीव कु कर्म सांनो रहो ॥ अने जीव कु करमी न

होयतो कर्मनो भुगतापण न होये अने कर्म जीव भुगते छे ते देषी ये छीये ॥ ए प्रकारे
एकता करतानी साथे नही ॥ माटे जीव जीवनां कर्म भोग वे छे ॥ अने हावे ए हे वा अ
नंत बंधांडनाथा वरजंगम जीवना करताते अरुप हसे कं सरुपे हसे ॥ हावे ते क
हीये छीये जे ॥ ते करताते रुप अरुप विनाना छे ॥ हावे ते कं मजांणी ये जे आपण सू
पताने वीशे कही तीर्थ वृत्त के दे सप्रदे सजई ये छीये ते सर्व इं डीयो सही त मुरती
मांन देखाई ये छीये पण जो देषाया प्रमाणे पदारथ रुपे मुरती मांन हइये तो क
पाट देईने सुताताते जो रुप होयतो ॥ घरमांकी मनी कलाय ॥ अने जो कोई व्याघ्रचे
रवट पाडनी आछे घाव करे छे ॥ ते रुप होयतो ते घाव लागे नही ॥ माटे रुप पणानके
हे वाय ॥ अने अरुप जो कही एतो ॥ प्रतक्ष मुरती मांन देषाई ये छीये ॥ ए प्रकारे कर
तापण अरुप सरुप वीनाना ज मुरती मांन छे ॥ अने हावे ए हे वा करता अरुप सरु
रुप थीरही तसे जगतनो उदे किं म करी सकता हसे ॥ अने पंचभुत गुण इं डीयो जं

स.भा.
॥११॥

तसक्रणरूपवालाकांथीलावीनेकीमरचताहसे॥हावेतेकहीएछीयेजेजंमआप
एसुपनानुसरूपजेरूपअरूपथीरहीतथकुतेपोतानेसंकल्पेकरेतेअनेकलाहा
वलसकरहस्तीघोडानीआयलेईनेउपजावेछेतेअरूपसरूपविनाथकुजउपजा
वेछेकेनही॥एप्रकारेकरतापणअरूपसरूपवीनासर्वेनेउपजावेछे॥पणकरता
नातोउपजावेलाघाटविलैजातांअंसउगरेछे॥तीमआपणासुपननासंकल्प
नाघाटजागतांविलातेकांहांगयाहसे॥हावेतेकहीयेछीयेजे॥आपणासुपनना
घाटते॥आपणासंकल्पनाजथयातातेहेतेवीशेआपणाअंसतेआपणीअंसव
रतीनाजहुता॥तेआपणीअंसवरतीतेअल्पग्नेजहुती॥तेहेनाअंसतेपणअ
ल्पग्नेजहुता॥अनेतेसुपनानाघाटनाआरबलतेपणअल्पग्नेजहुता॥तेजारे
आपणाजाग्रतनेवीशेसुपननाघाटवीलायाताहारे॥आपणीअल्पग्नेअंसव
रतीनाअंसतेआपणेवीशेजलीनथायछे॥तेकीमजांणीयेजे॥आपणासुपनना

वेगनीअवधीआवतांतेघाटांनीअवधीपणआवेछे॥तेअवधीआवेघाटली
नपांमे ताहारेआपणीअंसवृतीनाजेअंसहतातेआपणेविषेजखीनपांमेछे
तेकुंणप्रकारेलीनपांमीनेकेहेनीसाथेआपणेविषेआवेछे॥तेकहीयेछीए
जेसुपनाघाटनाअंसतेघाटवीलेपांमतां॥अंसवृतीमेएकताथइनेवृतीआ
पणेवीषेआवेछे॥तेघाटांनाअंसांनेपोतामेहीरणग्रभकरीनेकावेछे तेवृती
मेसर्वघाटांनाअंसहीरणग्रभथयाथकावृतीनेसंघेजाग्रतमेआवीनेवृतीमेए
कतारह्याथकाजेघाटनाजेअंसछेतेघाटनीसमरतीतेवृतीमेरहीनेतेतेहेना
अंसजकेहेछे॥तेमाटेघाटवीलायेअंसआपणेवीशेआव्याजांणवा॥हावेतेसुप
नानाघाटांमेतेसमेअंसतेवृतीथीन्याराकिंमजांणीये॥जेघाटवीलातांपाछाव
रतीमेआव्यातेन्याराहोयतोआवे॥हावेतेकहीयेछीयेजे॥वृतीतेसुअंनेघाटांनाअं
सतेसु॥हावेजेवृतीनुरूपतेआपणीजकरतानाअंसमेमलीथकीपोतानार

स. भा.
१२॥

चिलाघाटांनेदेवेछे॥ तेषुतीनुरूपजांणवु॥ अनेअंसतेजेवृतीथकीभीन्नपडीनेपेला
घाटांनेहलणचलणकरावेछे॥ एप्रकारेवृतीथकीवृतीनाअंसभीनजांणवा॥ तेमा
रेघाटबिलातांवृतीनाअंसतेवृतीमांहीसमाय॥ एजप्रकारेसकतीस्वसजकरु
णोसकेवलपणपोतानीअंसवृतीनेसंकल्येअनंतबुद्धांडनीआद्यलेईनेविश्वच
राचरउतपंनकरुछे॥ हावेजंमआपणीअंसवृतीनासंकल्पनाघाटवीलातांअंस
वृतीनाअंसजेघाटांमेहता॥ तियाछाअंसवृतीमेमलीनेआपणाआपनीजकर
तानाअंसमेमलेछे॥ तेषकारेसकतीस्वराजकरुणोशकेवलनीअंसवृतीनासं
कल्पनाघाटनाअंसतेपाछानीजकरतानेविषेकुणप्रकारेसमाय॥ हावितेकहीए
छीयेजे॥ आपणाअंसवृतीनासंकल्पनेवेगसमतांघाटवीलायताहारे॥ घाटांन
अंसअंसवृतीमेमलीनेआपणेवीशेआवेछे॥ तेषकारेनीजकतीनीअंसवृतीने
संकल्येअनंतअंसनेअनंतघाटउपजेछे॥ तेजांहांसुधीनीजकरतानाअंसवृतीना

संकल्पनोवेगयोचेतांहांसुधीथुलसुस्पकारणमाहाकारणनेपरमकारणनेदेह
नेकतीनाअंसकरताथकीभीनरेहेनेसर्वेअंसपोतानांकर्मकरेलांभुगतमांनक
सांजजाय॥जेउतंमकरेतोउतंमभुगते॥अनेमध्यमकरेतोमध्यंमभुगते॥अनेहा
वितेनीजकरतानीअंसवृतीनासंकल्पनोवेगसेकांहांसुधीपोचेनेअंसअंसनां
कर्मभुगत्यांकरे॥हावितेकहीयेछीयेजे॥उभयेसतनेअगसीजुगेएकमनुथाय॥अ
नेएहेवामनुचतुरदसेवीरंचीनोएकदीवसथाय॥एहेवावीरंचीसेहेस्त्रथायता
हारेवीसुनीघटीकाथाय॥अनेएहेवावीसुसेहेस्त्रचलीजायताहारेसीवकीरंचक
हीजे॥एहेवासीवसेहेस्त्रचलीजाय॥ताहारेईश्वरकीनीमककहीजे॥एहेवाईश्वर
सेहेस्त्रचलीजायताहारेसक्कीसणगारसजीजे॥एहेवीसक्कीसेहेस्त्रचलीजायता
हारेएककल्पलहीजे॥एहेवाकल्पसेहेस्त्रचलीजायताहारेनीरंजनकीनीमकक
हावे॥तेनीमकप्रमाणेनीरंजनसतवरसरहीनेलीनपांमे॥ताहारेनीजकरतानीअंस

बुतीनासंकल्पनोवेगलीनपांमे॥ ताहारेसर्वअंसनापरमकारणदेहलीनपांमे॥ तारपी
छेतेसर्वअंसकरतानी॥ अंसवरतीमेमखीजइनेनीजकेवलकरतानेवीषेअंसव
तीनेसंघेलीनपांमीनेएकअषंडाकार॥ अद्वैतकेवलरूपजथइरहे॥ ताहारेकोइष
तीवादीज्ञानीएमकेहेसेजेकोइपापीनेअणपापीधर्मीनेअधर्मी॥ अनेवलीभज
नीनेअणभजनी॥ एसर्वेइनेएकसमेकरतानेविषेमेलापथाय॥ ताहारेभजनसम
रणनेसुक्रीतडुक्रीतनाफलनोआदकारसोरह्यो॥ हावेतेकहीयेषीयेजे॥ सर्वअंस
नापरमकारणदेहनोआरवलकल्पांतकालपोचतासुधीसर्वअंसपोतपोताना
सुक्रीतडुक्रीतभुक्तमांनकरीनेसर्वेइनीरमलाथइरेहेछे॥ अनेनीजकरतानीअंस
बुतीनेक्रियाबुतीनांसकल्पनावेगनोअंतपणताहारेजआवीरेहेछे॥ हावेतेअंसना
पंचदेहमे॥ क्रियाकीयादेहसुधीकीयांकीयांसुक्रीतडुक्रीतथायतेभुक्तमांनकरवां
पडेछे॥ हावेतेकहीएषीयेजे॥ अथंमथुलदेहेकरीनेतोपुगटक्रियमाणसुक्रीतडुक्री

तथाय ॥ अने सुस्पदे हे तो मंन वंछी तसु क्रीत डुक्रीत तथाय ॥ अने कारण दे हे तो अहंका
रधसामे सुक्रीत डुक्रीत तथाय ॥ अने माहा कारण दे हे तो सुवती कुवती ये सुक्रीत डुक्री
तथाय ॥ हावे ए चार दे हे सुधी सुक्रीत डुक्रीत तथाय ने ते हे ना फले इ पण चार दे हे पोच
ता सुधी भुक्त मांन करी रे हे वाय ॥ हावे तारपी छे परम कारण दे हे ते सुक्रीत डुक्रीत
रहीत नी रा लंबनी र लेप करताना अंसने लपटा यो थको अंसवत अंसना आभु स
णवान रहे ॥ अने हावे ते अंस परम कारण दे हे से हे वत मांन कुण भोम काने वीषे परम का
रण दे हे पोचता सुधी करताथी भी न रे हे छे हावे ते कही ये छी ये जे ॥ नी रंजन रूपी नुरनी
भोम का परम अंसने भरी थकी ते हे ने वीषे करता ना सर्वे इ अंस ॥ परम कारण दे हे से
हे वत मांन रहीने ॥ अंस खक लप सुधी परम आनंद सुषली या करे ॥ ते परम आनंद ते प
रम अवीगत अंसने तनां भोजन नी त्रपती घत सदाय काल रे हे वाय ॥ ते अंस ख परम
सुषनो स्वाद ते परम कारण दे हे करी ने ते भोम कामे जई ये ता हारे जांणी ये ॥ ते आहां म

स.भा.
॥१४॥

लीनदेहनेवीशेमलीनवाणीयेसुमहीमाकहीसके॥तेभोमकानेवीषेजसोताहारेजजां
णसो॥तेएहेवुसुषकांहांसुधीमांणीनेनीजकरतानेवीषेजवाय॥हावेतेकहीयेधीए
जे॥जांहांसुधीनीरंजननोआरबलरेहेतांहांसुधीतेसुषनेसर्वेईअंसभोगवे॥अने
तारपीछेकरतानीअंसवृतीनीसाथेसर्वे॥अंसनीजकरतानेवीषेजईनेमले॥ए
प्रकारेपणकर्तामेसर्वअंससाथेजपांमे॥ताहारेभजनसुमरणनेसुक्कीतनुसुअद
कुफलरहू हावेतेकहीयेधीयेजे॥भजनसमरणनुफलतेजे॥चारप्रकारनादेहनीअ
द्यलेईने॥परमकारणदेहसुधीनरुएकलुसुषजभुक्तमांनकसांकरे॥अनेइकतनु
फलतेथुलसुक्ष्मनीआद्यलेईनेमाहाकारणदेहसुधीनरुएकलुइषजभुक्तमांनक
रेनेएकीला॥परमकारणदेहनेवीषेजसरखुसुषभोगवे॥एसुक्कीतइक्कीतनाफल
नीफरकेदेखाई॥तेमाटेसर्वअंसांनेसारांजकर्मआचरवां॥तेसामाटेजेपोतानांकर्म
पोतानेजभुक्तमांनकरवांछे॥तेसारूसारांकर्मकरवांजेसर्वधांणीनेसारूसुषभु

कृमानकरवानुभावेष्टे॥पणनरताउपरकोइनेभावनथीथते॥तोसर्वेईसरांकर्म
करोजेसारुजसुषभोगवो॥तेजांहांसुधीनीजकरताथीभीनरहोतांहांसुधीसुषनु
सुषजभोगव्यांकरो॥अनेजांहांसुधीघारप्रकारनादेहरहेतांहांसुधीपणसुखभो
गव्यांकरो॥अनेपरमकारणशरीरेतोनीरंजनरूपीनुरनीभोमकामेतोघणाक
कालसुषनासमोहभोगववानुछेज॥अनेतारपीछेनीजकरतानापरमधांमनेपं
मसे॥ताहारेतांहांतोअगणीतपरमसुषनोअवधीजछे॥तेजेसुषनुवांणीयेकरीने
वर्णविकरीनासकाय॥तेहेवुतांहांसुषछे॥हावेएप्रकारेनीजकरतानाघरनीरुढी
तोछे॥पणतेकरतानेनेकरतानीमतलबनेकोईजांणतुनथी॥सामाटेजेसीरगु
णउपासनावालातोनीजकरतानाकसाथकाईश्वरनेजांणोछे॥पणमुलकरतानेन
थीजांणता॥अनेहावेनिरगुणनाजांणनारतेतोबुंलअकरताजकेहेछे॥माटेतेही
पणनीजकरतानेजांणतानथी॥सामाटेजेकरतानाकरतनीजजेहेनेकीमतनथी

तोतेनीजकरतानेसुजांणीसके॥हावेकरतानाकरततेजेचोरासीलसप्रकारनाघार
 रचीनेतेहेनेवीशेकलपप्रजंसनाआरबलपोषीनेरचाछे॥तेसेप्रकारेरचाछे हावे
 तेकहीयेछीराजे॥प्रथंमसुक्ष्मदेहथीहजारोघणोकारणदेहनोआरबलछे॥अनेतेका
 रणदेहथीहजारोघणोआरबल॥माहाकारणदेहनीछे॥अनेमाहाकारणदेहथीह
 जारोघणोपरमकारणदेहनोआरबलछे॥एचारप्रकारनादेहनोएप्रकारेआरबल
 ते॥नीजकरतानीक्रियाबुतीनेअंसवृतीनासंकल्पनोबेगपोचतासुधीरहे॥अ
 नेपंचमोदेहतोचारप्रकारनादेहनाआभुक्षणसेहेबुतमांनअंसनेभाडुतनीदोका
 नवतरेहेवानोछे॥तेपदारथरुपीसुक्रीतदुक्रीतनाफलभुक्तमांनकरवानोछे॥पण
 अल्पआयुषनेपरमाणवीनोछे सामाटेजेभाडुतनीपेहेठीतेपोतानासरीरथी
 वीलसणछे॥तेजाहारेमुकीनेजईयेतारेजवाय॥पणतेहेनुषमांणनही॥जोकोईमुका
 वेहोयमुकीनेजवाय॥अनेआपेआपपणमुकीनेजवाय॥एप्रकारेथुलदेहनाआरब

लनुपण एकसरखुप्रमाणनथी तेमोटेबुलदेहप्रप्रमाणकहीयेछीये॥जेभाडुतसर
खोजछे॥अनेंचारदेहतोकरतारेवजरमयेघणकआरबलनारचीनेपोतानाअंसं
नेमहीप्रवेसकराछे॥तेसामोटेजेकोइमनुषधंनवंतपोतानापुत्रनेहवेलीकरीने
आपेछे॥तेहीपणपांचदसपेढीसुधीपोचेछे॥जेअल्पअंसनापुत्रनेरेहेवानी॥येत
लाआरबलनीहवेलीकरीनेवसावेछे॥अनेनीजकरतातोअनंतसक्तीनेअनंत
बुद्धांडनारचनाराछे॥तेपोतानाअंसंनेसुअल्पआरबलनातनुरुपीमेहेलकरी
नेवसाव्याछे॥जेअनंतसक्तीमांन॥अनेअनंतइश्वरीयेनाकरता॥अल्पआरबल
नातनुनीसारु॥पोतानाअंसंनेपोताथकीभीनकरीने॥कुणमतलबसारुवसावे
मोटेएहेवाअल्पआरबलसारुपोतानाअंसंनेनथीभीनपाड्या॥तेमोटेअसंख
काल॥आरबलनातनुकरीनेजवसाव्याछे॥हावेएप्रकारनाअंसंमरअजरअव्यक्त
वीभुतीनादेहरचीने॥पोतानाअंसंनेप्रवेसकराछे॥तेहेवाजदेहांनीआसर्वरिच

नाछे ॥ अने बुंझलांनी येतो अल्प आयुस नो थूल देहने वीलसे मोक्ष मां न्योछे ॥ अने आ
 वीश्वचराचरने तो भ्रांतीवत जगणेछे ॥ तेकेहे नीपेवेजे कोईचक्रवृती राजाये कोईदी
 वसे कोरावीधी सर्वफो जनेह स्तीघोडा सणगारीने ॥ पोतानीरही लने देषाडवासा
 रु ॥ असवारीकाढीनेमेदांन भोमकामेजइने खेतकरावेछे ॥ अनेपोतानुईश्वरीये
 देषावेछे ॥ तेसमे एकपर्वतउपरबेपुरसहता ॥ तेहेमेथी एकपुरसेबीजापुरसनेषु
 षुजेहेभाईआतिसुदीसेछे ॥ ताहारेतेपुरसकेहेजेयेतो तुहनेजांरुवांबलेछेजेएतोम्रग
 त्रस्थानुतोयतनेभासेछे ॥ पणसाचुनथी ॥ जाहारेएहेवुकेहेतांतो ॥ एकेहेनारापणम्र
 गत्रस्थानुतोईजजांणवा ॥ अनेजाहारेकेहेनाराम्रगत्रस्थानुतोईठरे ॥ ताहारेतोबेहु
 मीथ्यावसा ॥ अनेजाहारेबेहुमीथ्याहोयतो ॥ मीथ्यामीथ्यानेसुभासे ॥ एषकारेजेवरी
 छीपनेवीषेसर्पनेरजतभाससेतेपणमीथ्याछे ॥ अनेतेहेनाजोनारापणमीथ्याठरे
 तेमारेमीथ्यातेमीथ्यानेसुजोवेजेआजेवरीपेलीजेवरिमेसर्पकीमदेवसे ॥ अनेआधी

पपेलीषीपमेरजतकीमजोईसकसे॥वलीजोएहेबुकेहेसोजेएतोसाक्षीनेदरसेछे॥
ताहारेतमाराकहामेतोसाक्षीएकजछे॥एहेबुएकमेवासाक्षीनेपोतानाकसावीन
नुमीथ्याभासमांनथयुतो॥तेसाक्षीपणअज्ञांतीउसो॥अनेजाहारेसाक्षीअज्ञांती
वसोताहारे॥तेसाक्षीनेबीजोकुणछेतेतेहेनुमीथ्याभाषणमटाडसोबोधकरीने
तेमाटेएप्रकारेजोतांतोतमारूबोलवुजमीथ्याछे॥पणनीजकरतातोसतछे॥अनेते
हेतांकरतपणजांहांसुधीरहेतांहांसुधीसाचांजछे॥अनेएसर्वकरतनोअवधी
कालेकरतामेलीनयांमेतोहोयपणसतजछेजेसतछेताहारेसतमेसमायछेअ
नेंहमणेपणसतजछे॥पणथुलदेहनेविलेयांमेतेमेअसतकोहोछे॥माटेतमनेनी
जकरतानीअनेकर्तानाकरतनीजांणजनथी॥तेकेहेनासरखीतमारीसमरुषे
जेएकसेखसलीआगलओलीयाहुता॥तेमणेंकोईजोसीनेपुछुं॥जेमाहारुअतीयु
काहारेथसे॥ताहारेतेजोसीयेहासकसुजे॥भुखेपेटेकाचासुतरनोतारबांधीनेअ

पवासीपेटेत्रपतथतासुधीराबडीपीजे॥तेराबडीपीतांसुतरनोतारतुटीजायताहा
रे॥ताहारुम्रत्युजांणजे॥पछेतेणेतेप्रकारेकसूताहारेतारदुटीगयेपोतानुम्रत्युमांन
नेपोतेजमीनमेजईनेगडाया॥माटेसुतारदुटेमरीगयाछे॥अनेसुपाषाणहीउठे॥ए
प्रकारेथुलदेहपणकाचासुतरनातारवतछे॥तेहेनेविषरायेतमेपंचभुतना॥पंच
भागपंचमाहाभूतमेमेलवीने॥अनेछगचेतननेचेतनमेएकताकरीनेमोक्षमां
नोछे॥माटेतमारीगतीपणसेरवसलीनाकरतांअदकीनथी अनेकरतानाअ
कलितकरतनीगतीपणनथीजांणता॥तेण्येकरीनेतमारुमुदारहीतसुसकज्ञ
नछे जेजेहेनेसर्वणकरतांसर्वेइजीवकर्मवहीतथईजाय॥जेभजंतसमरणेगु
रुगोवीदउपरथीपणआस्ताउखडीजाय॥अनेकरतानासरूपनेपणपांमेनही
अनेउतंमकर्मनोअभावथाय॥अनेमध्यमकर्मतोसरीरनेवीषेथयाजजाय॥
तेणेकरीनेजीवनीचजोनीनेपांसतोजाय॥जेउचकर्मनेअभावेउचकीमथवाय

मादेतमारुज्ञानतेकरताथकी विसुषथवानुजछे॥ जेउत्तमकर्मनोअभावकरावो
अनेएकलेथूलदेहछुटेमोक्षपणनथवाय॥ अनेवस्त्रीकेहेसो जेअमेतो॥ सुस्मक
रणमाहाकारणनेपरमकारणदेहने॥ ज्ञानेएकदंमनासकरीनेमोक्षपांमीयेछे
ये॥ एहेबुजीकेहेसोतो॥ कोहोकुणज्ञानेकरीनेनासपमाडोछे॥ जेप्रथंमथुलदेहे
जेहेवोअवधीकालेनासपांमेछे॥ तेप्रकारेसुस्मदेहनेतमेंकुणज्ञाननेअवधी
येकरीनेनासकरोछे॥ अनेतारपीछेकारणदेहनेकुणज्ञानेकरीनेनासकरो
छे॥ अनेताउपरांतमाहाकारणदेहनेकुणज्ञानेकरीनेनासकरोछे॥ अनेकर
तानाअंसनोअंगीकृतजेछेलो परमकारणदेहजेतेहेनोकुणज्ञानेकरीनेनास
पमाडोछे॥ अनेहावेएप्रकारेजेहेदेहनोजेज्ञानेनासथायतेज्ञानकरीदेखाडो जे
थुलदेहनोअवधीकालेनासथायछेतेसहुकोईजांणेछे॥ अनेसुस्मदेहतोपंचमा
त्रानेचतुष्टयंतसक्रणनोछे॥ तेकुणप्रकारेपंचमात्रानोनासकरोछे॥ अनेकुण

कारे चतुष्टयं तस्य क्रमो नासकरोषे ॥ अने कारणे देह तो जे विभुतीना तीन गुण उ
 पजाषे ते ज विभुतीनो आपणो देह पण षे ॥ अने ते हे ना तत्व पण त्रण ज षे ॥ जे रजो त
 मोने सात्वीक ॥ ते हे मे कुण ज्ञाने रजो गुण नो नास कर सो ॥ अने कुण ज्ञाने तमो गुण
 नो नास कर सो ॥ अने कुण ज्ञाने सात्वीक गुण नो नास कर सो ॥ अने हा वे माहा कार
 ण देह ते जे वी भुतीनी प्रकृती षे ॥ ते ज वी भूतीनो आपणो देह पण षे ॥ ते प्रकृती रुपी ए
 क मात्रिकानो ज षे जे संमक भावे असनी सत्या पायके सर्व तत्व ई दीयो अंतस क्र
 णने चलायमान करे षे ॥ ए हे वो जे त्रण प्रकारनो देह नु कारण जे माहा कारण देह ते
 हे ने कुण प्रकारे करी ने नास करे षे ॥ अने हा वे पंचमो परम कारण देह ते ॥ जे विभुती
 ना वी रंजन पुर स षे ॥ ते ज विभुतीनो आपणो देह पण षे ॥ हा वे ए हे वा अचंत अवीगत
 देह ने ते तमो कुण प्रकारे ने ॥ कुण ज्ञाने करी ने भांगी सक सो ॥ जे सी व सुन का दी क
 नी आछ ले ई ने ॥ समाधी वा त्या योगी समाधी ये करी ने ते देह ने ॥ पण वनो पर सकरा

वीनेपाछायुलदेहमेआवेष्टे तोतेथुलदेहपणघणककालपोचेष्टे। एटलोतोतेदेह
तापरसनोप्रतापष्टे। तोतमेतेनीजदेहनेकीमभागीसकसे। अनेभागसोतेका
हांथीतुमनेतोतेदेहनीगतीयेईनथी। सामाटेजोगतीहोयतोभांगानीवाइनांक
रो। जेदीव्यदेहमाहाकारणनेपरमकारण। कल्पपरजंतआरबलनानीजकरता
नाकसाथका। जेदेहतेहेनीतुमनेसामाटेगतीनथी। जेकरतानेजनथीजांणता
तोकर्तनेसुजांणो। तेमाटेतमेअकलधीभुतीना। चतुरदेहनथीजांणता मोटेतमें
अणजांणाभागानीवातकरोष्टे। पणउंडोविचारकरतानीमतलबनोतुमनेमा
लमतथी। अनेजेज्ञानेभागत्यागकरीनेमुक्तपणमांत्युष्टे तेतोनीजकरतानाअंस
नीसताये। अंतसकरणनोधरमष्टे। तेअंतसकरणतोसुस्पदेहनोनासकरतानास
थाय। अनेअंतसकरणनोनासथतातोससोपतीथाय। ताहारेतांहांतमारुभागत्या
गलक्षणानुसुज्ञानपोचेष्टे। जेब्रणपप्रकारनादेहनेनासकरसे। माटेतमेंअंतररचना

स.भा.
॥१६॥

गती नथी जाणता ॥ वली केहे सो जे अंतस क्रणना सथ तां स सो पती थाय छे ॥ ताहारे ए
के ई देहनी सम्रती नथी रेहेती ॥ तेज प्रकारे सर्व देहना स्ती जाणीने मोक्ष मां नो छे ॥ ए
हे धु जो केहे सो तो स सो पती तो करताना अंसने पदार्थना दृष्टपणना त्रपतीनी स्वां
ती गती छे ते स्वांती गतीनी त्रपतीने अवधी काले ॥ पाषुस्व का सदृष्टीये जाग्रतथ
वायतो सर्वे ई देह पाछाति मनाति मज छे ॥ ते माटे स सो पती अवस्ताये को ई देह नो
परिणां मेना सनथी ॥ वली को ई पुर सहवेलीनी बारीये वेगेथको जंम को ई राजा
नी लाषो फो जजाती देषीने ॥ मोतानां ने म्रमुदीने जो तां फो जनादी से ॥ अने पोताना
भो वंनने पोताना सरीरने पणना देषे ते आंख मुदीने येणे नादी गुमाटे सुराजानी
फो जने पोतानु सरीरने भो वंन सुना स्ती थयु छे ॥ जो आंषषोलीने जुवेतो ती मनुती
म सर्वे ई देषाय ॥ ए प्रकारे नीज करताना अंसनी दृष्टी ॥ अंतस क्रण उपर स्वांती रूपे
अभाव धरे छे ॥ ताहारे तेलो हो चंबुकनी न्याये अंतस क्रण जडता पां मे छे ॥ ते अंत

सक्रणजडतापांमेससोपतीथायछे॥ पणपाष्ठीअंसनीइष्टीअंतसक्रणउपरभा
वधरेतो॥ सर्वअंतसक्रणचहीतंनथये॥ जाग्रतस्फुरेतोएकेइवस्तुनोनासनथी
नेसर्वेइष्टेतमनीतंमदेखाय॥ वलीतंमेएहेवुकेहेसोजेकरतानाअंसनीइष्टीने
अभावेअंतसक्रणजडतानेपांमेछेतोतेप्रकारेआंमेसर्वेइदेहउपरअभावध
रीसुं॥ ताहारेसर्वेइदेहजडवतनास्तीजेहेवाजछे॥ एहेवुजोकेहेसोतोकरताना
अंसनेतोएकेइदेहअलषांमणोजनथी॥ तेकीमजाणीयेजेकोईसहूकारेपोता
नापुत्रनेपंचमालनीहवेलीकरीनेवसावे॥ तोतेपुत्रनेहवेलीनापंचमालमे
एकेईमालसुअलषांमणोलागेछेजेनथीलागतोतेप्रकारेकरतानाअंसनेपणक
रतानीकरेली॥ पंचदेहनीहवेलीअलषांमणीनथी॥ तेवलीकिंमजाणीयेजेछे
लोथुलदेहतुछेपणपरमहंसनीआद्यलेईने॥ तेहीपणकोईनेअलषांमणो
नथीलागतो॥ अनेजोकदाचीकनेलागतोहोयतो॥ मोटामोटापरमहंससीवसु

स.भा.
॥२०॥

नकादीक नवजोगीनी आद्यले इने सरीरनी तुष्टी पुष्टी करी ने घणाक कालरा
यी कीं मरहे ॥ अने ते करता तो पेला चतुर देह घणाक उमदा छे ते अलया मणाक
मलागे ॥ अने वली के हे सो जे अमे तो ज्ञान घांमी ने अलया मणाक करी सु एहे बु
जो के हे सो तो सीव सुन कादीक नामतनी अभाव रसे ॥ अने वली तमारे अभा
वेने तमारे ज्ञाने ए देह भागे ए हे वानथी ॥ सामाटे जे तमे तो यदारथना अलपज्ञे
छे जे अने कबी जा सर्व पदार्थनी गती नथी जाणता ॥ सामाटे जे पोताना अंगी
कृत पदार्थी ने नथी जाणता ॥ तो यदारथने सुजाणो ॥ हावे जे अंगीकृत के हे तो जे
यं मथुल देह ते हे ने वी शे को ईवाधी उत्पन्न थाय छे ते हे नीपणत मने मालमनथी प
डती ॥ अने वली तमारे भाग त्या गलक्षणाने ज्ञाने ने तस्यारे ॥ अभावे थुल देहनी वा
धी नथी मटी सकती ॥ तो थुल देहनी गतीपणत माहारा हाथमे नथी ॥ अने तेथी
सुख देह तो हजारो घणो वजर मथेने ॥ आरबल बालो छेते ॥ तांहांत माहारु सुचा

लीसके ॥ अनेवलीतेकरतातोकारणदेहहजारोघणोवजरमयेनेआरबलवालो
छे ॥ तांहांपणतमाराअभावनुनेतंमाराज्ञाननुसुचालेछे ॥ जेतेदेहनेतमेनासक
रीसकसो ॥ अनेवलीतारपीछेतेकरतां ॥ माहाकारणदेहतोहजारोघणोवजरम
येनेआरबलनोछे ॥ तांहांतोतमारीगतीयेनथी ॥ तोतेदेहनेतमेभागीसुसक
सो ॥ अनेहावेतेकेहेतांछेलोपरमकारणदेहतो ॥ हजारोघणोवजरमयेनेआर
बलवालोछे ॥ जेकरतानाअंसनीनीकटथकोरहोछे ॥ तेदेहनीतोआदीनारा
यणमलतांपेहेलीबुंझादीकनेगंमनुती ॥ तोतुमनेगंमक्यांहांथीहोय ॥ एषकारे
तुमनेतोपंचदेहनुअल्पग्नपणछेने ॥ करतानेतोअनंतबुंझांडनुनेअंससेहे
बुतमांनसर्वतत्वनुसर्वज्ञपणछे ॥ तेसर्वग्नकरतानाकसाथकायंचेइदेहतेत
मे ॥ अल्पग्नेनेतमारेअल्पग्नेज्ञानेकीमभागीसकसो ॥ तेमाटेतमेंकरतानेप
णनथीजाणता ॥ अनेकरतानीमाहानविभूतीनाकृततेहेनेपणनथीलेहेता ॥

हावे ए प्रकारे हे मे करताना अने करताना क्रतनां विसे सण ते न्याव देषाडा ॥ तेषुकारे
जोतांतो तमारु बो लवु ॥ अने ज्ञानने जेषुकारे मो स्यामां नो छे ॥ ते सरवे इ मी थ्या जेष
ते सामाटे जे नीज कर्तानो मत लवना मुदानो न्याव तमारा ज्ञानने ते तमारा मो स्यामां
न्यामेनां आव्यो ॥ ते माटे तमारो बोधने तमारु ज्ञान ॥ ते कर्ताना असांने करताथ की वि
सुख करवानु छे ॥ ते की मजांणी ये जे ॥ एहे वावही तज्ञानने सुणीने ॥ गुरु संतने सुभ
कर्म उपरथी अंतर अभाव थई जाय छे ॥ अने असूभकर्म जे देहनां ते तो थयां ज जा
य ॥ सामाटे जे एहे वुवही तज्ञानसां भलीने केहे से जे आपणे कांहां मरवु छे ॥ अने अ
वतरवु छे एहे वुजांणीने उतमकर्मनो त्या गथाय जे ॥ आपणे कांहां पांमवु छे ॥ ते
माटे उतमकर्मने अभावे ॥ मध्यमकर्मने फले नीच जो नीचापती थाय ॥ ते नीच जो
नीचापती थयाथकी बुधीनो नास थतो जाय ॥ अने बुधीनास थकी कर्तथी घणो वी
जो गथयां जाय ॥ ए प्रकारे तमारु ज्ञानतो जीवनां अकारज करवानु ज छे ॥ माटे जो तसा

रेजीवनांकल्याणकरवां होय तो ॥ गुरु संत सुभ कर्मने करतानी ॥ उपासना संजुक्त
ज्ञान होय ते करवु ॥ अने वही तज्ञाने तो घणाक जीव अधोगतीने जाय ॥ अने करताना
करवायणा नामा हातं मने इजांणे नही ॥ जे अहो कर्तारे प्रापणी सारु सी रचना करी
छे ॥ एहेवां दीव्य करत जो ईने कर्ताने मोटा करी नथी जांणता ॥ जे अल्प ज्ञथ ईने अ
हंबुं ह्या स्त्री के हे छे ॥ जे करताना करतनी यमालमनथी तो ॥ करताना सरभर करी
ने की मबोले छे ॥ अरे ओ अल्प ग्ने एहे वु बो लतां तुने लाजे ई नथी आवती ॥ ते माटे एहे
वो अघाद घनो बकसी सकरवो होय तो ॥ करताना समंधी ज्ञान भक्तीने वैराग आराध
न करे ॥ पथं मज्ञान ते जे पंच देहने वीषे प्रापणु प्राप जांणवु ॥ अने करताना करतसे
हे वु तमांन करताने जांणवा ॥ अने वैराग के हेतां जे पदार्थना वीसेथी वृती लेईने ए
क करताने जराषवी ॥ अने भक्ती के हेतां ते कर्तानु भजन समरणने उपासना राष
वी हावे ज्ञान नुरूपते प्रापणु प्रापने करताना करतसे हे वु तमांन करताने जांणवा ॥

अने वैराग नुरुप तेजे सकल पदार्थना विषे उपरथी दृष्टी वछोडीने नीज करताने विखे
राषवी ॥ अने पदार्थाने विषे तो देहरखा धर्म जेटली जवुती राषवी ॥ अने अतीसे वि
से सवरतीने नीज करतामे ज राषवी ॥ ए प्रकारे भक्ती नुरुप भजन समरणने उपा
सनाते कुण प्रकारे भजन सुमरण ॥ अने कुण प्रकारे उपासना करीये ॥ हावे ते कही
ये छीये जे ॥ उपासनाते जे निज करताना क्रतनी माहायता जोइने ॥ अंतरने विशेष
याहपणु मांतीने गदगद कंठे थई जवु ॥ जे अथाहपणु के हेतां ते जेथावर जंगमादी
कनी आद्य लेइने ॥ चोरासी लक्ष प्रकारना बीजगरचीने ॥ अके काबीजगने वीरो
कलप कलप पुजंत सुधीनी कल्यां जाय ॥ येटला संच एक एकने वीशे पोषीने ॥ करत
रेलागली सृष्टी एक दंम करीछे ॥ जे फरीकोइने करवीजनापडे ॥ ते करताना अंस
वरजीतन साबी बानाघाट जए प्रकारे रचाछे ॥ पणतापीछे पोताना अंसते बीबांने
बीबेपेरककरेताहारे ॥ ते बीबांमांथी अनंत अनंतनी कल्यां जाय ॥ तेके हेनीयेजे

कोईकोगरनेवीषे॥अनेकरकंमभरीहोयतोहोय॥आपोआपरकंमनीकलेन
ही॥अनेतेहेनेविषेकोईआदमीपेसीनेनीकलितोनिकसे॥एप्रकारेसर्वनांबी
जगरुपीमगंनेविशे॥करतारेघणंकबीबांभरीराषांछे॥पणकरतानाअंसरु
पीआदमीजे॥बीजगनेप्रवेशकरेतोअनेकघाटनीकल्यांजाय॥अनेजेप्रकारेनवा
नवाघाटप्रसवथताजाय॥तेप्रकारेकरतानाअंसपणपोताना॥सुक्रीतडुक्रीतप्र
माणेहेमेप्रवेशकर्ताजाय॥एप्रकारनाअनुभवजोतांकरताबिनाबीजाआन्यदे
वतुसुकरेलुछे॥एप्रकारेकरताअंधेतछे॥जेनीजकरतावीनाबीजोकोईकरताजन
थी॥तेसामारेजेकरतानांकसांथकांजसर्वेईविस्तारयांम्यांजायछे॥एप्रकारेअसं
खवीभुतीनारचनारएककरताजछे॥तेवीभुतीनाडाहापणबुल्लथाहपणजोइनेअ
स्तुतीकरवी॥जेअहोकरतातह्यारोकोईपारयांमेनही॥तोमाहारीअल्पमतीयेत
मोनेसुजांण॥हावेएप्रकारनीतारीपनाकरताजांणीने॥अहोनीसचीतवंनकरवु

तेचीतवंतरूपीजचंदनजांणवु॥अनेंतारपीछेतेकरतानुध्यांनकरवुतेपंचायणधुप
 जांणवुं॥अनेंतारपीछेतेकरतानेविषेअतंतआरतपणेरेहेवु॥तिआरतीजांणवीअ
 नेतारपीछेकरतानाक्रतनांविसेसणजोईने॥अहंधंनतमाराडाहापणववेकनेच
 तुरेनुअथाहपणुतेसुकहु॥एहेवाअतंतउपमैनुअभीसेसपणुकरतानेआरोप
 णकरीयेते॥करतानेअनुपआभुसणजांणवां॥अनेंकरतानेविषेकरतानाअने
 तपणानाअनुभवनुज्ञांनउच्चारणकरीनेअस्तवनकरीयेते॥करतानेअंगीकृत
 अलंकारधरेणुजांणवु॥हावेतेकरतानाअनंतपणानाअनुभवनोउच्चारते॥कुण
 प्रकारेथायनेकिंमजांणीये॥हावेतेकहीयेछीयेजे॥करतानांकरेलांजडपदांरथां
 नुदृष्टांतदेईनेबोलीये॥तेजडपदार्थांनुदृष्टांततेजेपारसनाड्वनाअंतनुजेहेवुवर्ण
 व॥अनेंचंतामणीनाचितवंननाअंतनुजेहेवुवर्णव॥अनेंसर्वबीजगनापरभापण
 नाअंतनुजेहेवुवर्णवतेजप्रकारेकरतानाअनंतपणानाअनुभवनुवरणवजांण

बु॥ पण ए चतुष्टयं ततो करताना कसाथकापदार्थानुप्रलपन्ने एक एक देसी छे ॥ अ
ने कर्ताना अंसयकी जसफुरे ॥ निकरती एक एक करक मे जडना जडजरहे ॥ अनें क
रता तो चैतनने जे हेनु ईश्वरी ये सर्व देसी छे ॥ अनें हावे एहेवा जडपदार्थते करतारे
सासारुकसां हसे ॥ ते कही ए छीये जे पोताना अंसाने अंसषोलवा ॥ अनें मोजकर
वासारुकसां छे ॥ हावे ते मोजकरवानु तो जणाय छे ॥ पण अंसखषोलवानु ते की म
जाणीये ॥ ते कही ये छीये जे अंसाने अंसखउघाडवानु ते जे ॥ जे हे नाकरे लापदार्थानी
वीभुती नोजोता अंतनथी आवतो ॥ तो ते हे नाकरता ते अहो के हेवा कहसे ॥ अनें अ
रे आपणतो ते हे नाकरे लापदार्थानी उपासना मे स्वांतीयां मीने ते हेने तो भुली जग
या छीये ॥ ताहारे एहेवु उपजे जे अरे हाय हाय त्राहे त्राहे वान ॥ ते करताने आपण जाण
ता जनथी ॥ एहेवु अंतरमे उपजावीने ॥ ते करताने ओलषावे एहेवा सतगुरुषोजक
रवालागे ॥ ए प्रकारे पोताना अंसनी अंसखषोलावीने ॥ करतारे करताने ओलखवा

सारुतेपदार्थकसांघे ॥ हावेतेपदार्थानीविभुतीनाअंतनु ॥ अनंतपणुजोइनेतेप्रमाणे
 तेहेवाकरतातेहेवासदगुरुथकी ॥ ओखरखीनेअलोकीकअतंतप्रेमउपजाविने
 रोमरोमरगरगनेविषेचकचुर्थइने ॥ अमीरुंधनकंठेथकोअस्तवनकरेतेकर
 तानेकंठेअमीतमकरंद ॥ कुस्मनीमालाजांणवी ॥ हावेएप्रकारेनाआभुसणकरताप्र
 माणे ॥ करतानेधरावेलंजोतांमोहउपजावीतेसर्वअंगेसमर्पणथईरेहेवु ॥ तेअ
 तंतवीसेसमोहनाअवधीसुधीतदाकारथईरहीये ॥ तेपाछुसमरसमोहेसचेतन
 थैनेसमरणकरवालागवु ॥ हावेसमरसमोहतेजेअतीसेप्रेमेअचेतनपणुथयुतु
 तेपाछुसावधांतसचेतनथईनेकरतानुसुखनुसंमोदनकरवालागे ॥ अनेहावेस
 मरणतेजेअनामीअथाहपणनाकर्तानुकेंईरीतेथायअनेकरतानेअंगीक्रत
 लागेतेकीमजांणीये ॥ हावेतेकहीयेछीयेजे ॥ अनंतबुंहांडनेअनंतविस्तारअणुथी
 ते ॥ प्रकृतीपुरसनीआखलेईनेकरतासमेतसर्वेईनेविषेउभयेजहंगरहांघे ॥ नेत्री

जुहंगजनथी॥तेहेमेअनंतबुद्धांडनेप्रकृतीपुरसनीआद्यलेई॥सर्ववीस्तारनेविषे
मलीनेएकजहंगरहुषे॥तेअलपग्नेसर्वअंसांनुहंगजांणवु॥अनेबीजुसरवग्नेम
हाद्यहंगतेनीजकरतानेविषेरहुषे॥तेजेएयेहंगेकरीनेअनंतबुद्धांडनेअनंतघाट
सहीनाअचानकउपजावेछे॥अनेआपणेअलपग्रहंगेते॥कर्तीनाकरेलासुष्म॥
कार्यजवरतायछे॥पणआपणअलपग्रहंगे॥अचानकनवांपदार्थननीपजे॥अने
करतानासर्वग्नमाहादहंगना॥करेलापदार्थनेवीषेतो॥आपणेअलपग्नेहंगेवर्त
मानकसांजवाय॥पणनवांनथाय॥तेकेहेनीपेरेजेजंमसुरजकांतीये॥सुरजथकी
अग्नीउत्तपंनथायछे॥तेसूरजनोअंसजांणवो॥पणसुरजनेजेदलीदाहसक्कीअग्नी
नेवीषेनथीआवती॥अनेवर्तमानपणसुरजनीकीरणना॥जलनीपोषणकरेलीव
नस्पती॥तेहेनाकाएनेवीषेजकरेछे॥पणकरतानाकरेलाबीजगतेहेनेजलसीचीने
नवांकाएउपजावीनेभक्षणनवथाय॥तेसामांटेजेसुर्यनोअंसअग्नीतेअलपग्नेदाह

स.भा.
॥२५॥

सक्तीमांनछे॥ तेणेकरिनेतेथीनविनकांईननीपजे॥ अनेपतीनासीचेलापदार्थमे
वर्तमांनकसांजाय॥ हावेजेप्रकारेसूरजनाअंसअग्नीनेवीशे॥ अल्पग्नेदाहसक्ती
आवीछे॥ तेजप्रकारेकरतानाअंसनेविशे॥ पणदाहसक्तीरुपीहंगअल्पग्नेजआ
व्युछे॥ तेमाटेतेहंगेअचानकनवुकांईननीपजे॥ अनेकरतानासर्वग्नेहंगताकरे
लापदार्थनेविषेतीआपणुअल्पग्नेहंगवर्तमांनकसांजाय॥ हावेतेअल्पग्नेहंग
तेकांहांसुधीजांणीये॥ हावेतेकहीयेछीयेजेअल्पग्नेप्रकरताहंगतेथावरजंगम
कीटपतंगमनुसदेवनीआछलेइने॥ बुलावीसुमाहेश्वरप्रकृतीपुरुषलग्नीजाणवु
पणजेप्रकारेकरतानाअंसविसेससांमानछे॥ तेप्रकारेहंगपणसर्वनेवीशेसांमान
विसेसरहछे॥ पणकरतानुकर्तासर्वज्ञहंगथीतोसर्वनाअल्पग्नेप्रकरताहंगज
छे॥ जेथावरजंगमकीटपतंगप्रकृतीपुरसनीआछलेइने॥ तेसर्वेइनेहंगेकरतानाक
सावीनानीनवीनवस्तुकोइथी॥ अणुअरेइननीपजीसके॥ तेमाटेनवीनपदार्थक

रवापवेतो सर्वना अकरत अलपग्नहंग सरषाजछे ॥ अनेवली को ईकेहे सेजे प्रकती
पुरसतो ॥ अनंत प्रकारनी विभुती उत्तपंन करेछे ॥ अनेकी टपतंग सुकरी सकसे ॥ ते
सर्वेइनां हंग सांमान्यको होछे ॥ हावेते कही येछी एजे प्रकती पुरसने वीषेनी जकरता
रे ॥ जे प्रकार विभुती पोषीने उत्तपन्न कराछे ॥ तेज प्रकारे तेहेने विशेषी पदार्थनी क
सांजायछे ॥ अनेकी टपतंगने विषेपण जे प्रकारे करतारे वीभुती पोषीछे ते प्रकारे
ते प्रमाणे पदार्थनी कसांजायछे तो प्रकती पुरसने हंगेते की टपतंगना हंगथी सु
नवीन करुछे ॥ तेते मनुहंग वीसे सकहीये ॥ हावेते केहेनी परेजे कहीयेछीयेजे जं
मवेको गारने विषे नारी न्यारी रकम भरीने जे एकमेही राने एकमेको डीयोते बहु
को गारने वीषे बेआदमीने को गारनी रकमने बाहेर काढ्वासारुमांही प्रवेसकसां
तेही रानीको टडीवाले हीरानी काली दीया ॥ अनेको डीयोनीको टडीवाले को डीयो
नी काली दीयो ॥ पण को डीयोने हीराने मजुरां ना भरेलानथी ॥ अनेयेणे पणन वाकरा

स. भा. ॥ २६ ॥
नथी ॥ तोहीरानोका डतारते मजुरी पषे अदको की मजाणीये ॥ तेको डीयोनां काठनार
थकी ॥ अने वलीकोईके हेसे जे प्रकृती पुरुषनी आद्यलेईने रजोतमो सात्वी कलगी
जेटला देवविसे सर्श्वरीयेवां नछे ॥ तेसर्वदेवांने विषेकोईदेवेने त्रथकी जपजाउत
पंत करीछे ॥ अनेकोईदेवेपाडुपांणने रोमथकी जपजाउसंन करीछे ॥ अनेकोईदेवे
क्रणनासीकाने मुषथकी जपजाउतपंत करीछे ॥ अनेपोतानीसजातीथकी विजा
तीयणउतपंत करीछे ॥ अनेवलीउपजवानु अरुणमुकीने परस्थांने उतपंतकरा
छे ॥ एहेबुसास्त्रपुरांणने वीशेसर्वकोईके हेछे ॥ तेकरताना कसाविना किंस करीसक
हसे ॥ हावेतेकहीयेछीयेजे ॥ विसेसर्श्वरीयेवाला देवतादेहतेसर्वप्रकारनी विभुती
पोषीने सृष्टीनीबुधीयांमवा ॥ पथंमनिजकरतारेजकसाहता ॥ हावेतारपीछेतेविसेष
विभुतीप्रमाणे ॥ पोताना विशेषअंसनेतेहेने विषेप्रवेसकरताहवा ॥ ताहारेतेअंस
नीसत्याथकी ॥ पुर्वेकतीनापोषेलापदार्थनीकसीआव्यां ॥ पणतेअंसनाहंगनाप

दार्थिकरेलानही॥हावेतेहेनुप्रमाणकहीएषीयेजे॥कोईवृक्षनाबीजगनेविषेसाष्या
मुलफुलफलनेपत्रतेनीजकरतानापोषेलाथकाहता॥पछेतेबीजनेजलपृथ्वीने
अंसनेसंजमथयोताहारे॥तेअंसनीसत्यापायकेसाष्यामुलफुलनेपत्रबीजउदेपं
मीनेबाहारनीकसीआवेछे॥तेहेनेविषेनवीनकरवापणनु॥जलपृथ्वीनेअंसनु
सुप्राधान्यपणुछे॥अनेजेतेहेनुप्राधान्यपणुहोयते॥कंटाळाबीजमनेविशेयीकांटा
कीमउदेकरेछे॥तेमाटेजेबीजगनेविषेजेप्रकारेनीजकरतारेवीभुतीपोषीनेउदेक
सांछे॥तेप्रकारेउदेथयांजाय॥पणएसर्वेईजडबीजगजडवीभुतीपोषीने॥नीजक
रतारनाकसाथकाहतातेजाहारेकरतानाअंसजेघाटनेविषेप्रवेसकरे॥ताहारे
तेघाटनेचैतंनकरीनेबीजाअनेकघाटकरतानापोषेलातेबाहेरनीकाले॥पणअंस
नाप्रवेसकसावीना॥आपोआपघाटथकीघाटनानीकसीसके॥तेमाटेएरलुजईश्व
रीयेपणुअंसनेविशेरहूछे॥जेकरतानाकेरेलाजडघाटनेचैतंनकरीनेबाहेरनीका

सेछे वलीकेहे सोजे विजाती किंम एकने विषेती पजाहसे ॥ तेहेनु दृष्टांत कहीये छीये
 जे ॥ एकको गने विषेदस जातीनु अंन भसू होयते ॥ एकपुरुषमांहीपेसीनेकाठेतो
 दसेइ प्रकारनु अंननीकसे ॥ पणतेनीकालतारेएकेइकिणनवीननथीकरो ॥ वली
 केहेसोजेसहीनुउतपंतघारछोडीने ॥ आंनघारेप्रजाउपजावताजोदेवनुकर्तापषे
 नवीनसांम्रतजांणताहोते ॥ तेहेनुदृष्टांतकहीयेतेसुणो ॥ जेजंमअष्टदसअंनने
 विषेमकेअंननेमधगालेडोडाथायछे ॥ तेहेनाबिजगनीतांहांजउतपतघारछे ॥
 पणकोईसमेकोईमकेनोछोडमछरमेपडेछे ॥ ताहारेतेहेनेडोडामुकीनेचमरीये
 कणलागेछे ॥ माटेसुतेमकेनोछोडईश्वरथयो ॥ एप्रकारेएकनीजकरतानाहंग
 विनाकिटपतंगनेप्रकतीपुरसनीआइलेइतेएसर्वेइअंसांनाहंसथकीनवीन
 वस्तुएकेअणभरेइनीपजे ॥ तेमाटेसर्वकरतवनाबीजगकर्तापषेतोएकनिजक
 रतानुजहंगछे ॥ अनेअंनसर्वेइअंसांनाहंगतेकरतानाहंगनांकरेलांकरतव

नाबीजगनेसफुरणकरीसके॥पणनवीनकांईयेईननीपजे॥एषकारेकीटपतंग
नीआद्यलेईनेप्रकृतीपुरसलगी॥सर्वअंससर्वनेविषेमलीने॥नवीनवस्तुक
रवापखेतोअलयग्नेअकरतएकजहंगरहुषे॥अनेहावेबीजुमाहाद्यहंगतेस
र्वग्नेसकरतानीजकरतानुजधे॥हावेएउभयेहंगमेअंसांनुअलयग्नेअकर
तहंगतेकिंमजांणीये॥अनेनीजकरतानुसर्वग्नेसकरतहंगतेकीमजांणीये॥
हावेतेकहीएछीयेजे॥नवीनसरोजअलीहंसवेदसीरहंगबोलेते॥आपणअंसां
नुहंगजांणवु॥तेकीटपतंगनीआद्यलेईनेप्रकृतीपुरससुधीपंडपंडप्रत्येभीन
पणसजातयेएकेईहंगजांणवु॥अनेहावेस्वकाससरोजअलीहंससंमवेदसी सं
रहंगबोलेतेनीजकरतानुहंगजांणवु॥हावेएषकारनांउभयेहंगकहा॥जेएक
अंसांनुनेएकनीजकरतानु॥तेहेमेआपणेअंसांनेहंगअहंगअनवेथेनेनीजक
रतानुहंगनुभजंनकरवु॥तोतेसमरणनीजकरतानासकृतसंकल्पनाबीजगने

स. भा. ॥ अंगीकृतलागे अने ते सक्रत संकल्यनुबी जगते नीज करता नु अहं पणु जछे ॥ अ
॥ २८ ॥ ने ते अहं पणु ते करता करता ने विषे एकता कां हां सुधी राषे छे ॥ हावे ते कही ये छी
ये जे ॥ जां हां सुधी पोताना अंस पोताना संकल्य नी सृष्टी ने विषे ॥ भी नर मण करे
तां हां सुधी एकता राषी रे हे छे ॥ ते सामाटे जे पोताना अंसाने पालण पोषण नी इष्टी
राषी ने ॥ सुक्रीत दुक्रीत ना जो इने फल आपवा सारु ते अहं पणे ज जो ईने अपाय
छे ॥ अने आपण अंसाने पण भजन समरण ॥ नीज करता थकी भी न छी ये तां हां
सुधी ज कर बु छे ॥ अने तां हां सुधी करता करता पणाने धरी रे हे छे ॥ माटे एक कारे
करताना हां गनु भजन ते करता ने अंगीकृत जलागे छे ॥ अने हावे एतो करता ना क
रता पणानु बाज हां ग जां ण वुं ॥ हावे करता करता ने अंतर हां गे ते कुण प्रकारे जां णी ये
हावे ते कही ये छी ये जे करताना अने त बुं ह्यां डना अंसाने अ संख कल्ये अवधी
काले कर्ता करता ने विषे लीन करी ने ॥ पछे कर्ता कर्ता ना बाज हां गने समेटी ने अं

तरहंगे सस्वरूपे जरहे ॥ अने हावे ते अंतरहंग सस्वरूपते की ये प्रकारे जांणीये ॥ हावे
ते कही ये छीये जे अंतरहंग सस्वरूपते संकल्प रही तसुध सस्वरूपे जरहे ॥ अने पो
ते पोताने ज जांणी जे परनो तो समेटक सोछे ॥ ताहारे बाऊ हंगे सुजांणवानुरह माटे
अंतरहंग सस्वरूपे जरहे ॥ वली कोई अकरताना सीधांतवाला के हे से जे ॥ तमारा
करता पण ते समेये अकरता जरहा के नही ॥ हावे ते कही ये छीये जे करताना क्र
तपणानुबाज हंगे हेतुते ॥ अंतरहंगने विषे बीजग रूपे ये ने रे हे छे ॥ पण करता क
रता ते सस्वरूपे रे हे तो कर्ता हंगने भुली नथी जता ॥ जे पोते आगलक रुहुतुने ह जु
पाछु कर बुछे ॥ ते समती कर्ता अंतरमेथी विसर जन नथी यता ॥ माटे सदाय का
ल कर्ता मे कर्ता पण छे छे ने छे ज ॥ ते जंम कोई छे तीना करनारा वे ती लेई ने पोताने
घेर थोडा कदी वस बे सी रहो छे ॥ पण ते खेतीना अकरतानां के हे वाय ॥ वली कोई ह
थीयार बांधी सत्री के हे वाता होय तो ॥ ते हथीयार उतारी ने बे से तो तेणे कांई अस्

स. भा.
॥ २६ ॥

त्रीनकेहेवाय ॥ वलीत्रीजुष्टं ततेजेकोईमजुरमजुरी करीनेरात्रीयेपोतानेघेरआ
वीनेविरांमखायतेणेकांयमजुरनांमनामटे ॥ एप्रकारेनीजकरताअकरतापणनां
केहेवाय ॥ अनेवलीकोईमातुसरीनेपांचदसबालकमोटांछैने ॥ आरवलप्रमाणे
मरतांमरतांछेलेघारेएकलीमातुसरीरहे ॥ तोपणतेहेनेजलमबंधनांकेहेवाय
तेप्रकारेस्रष्टीनोलेहेथवेकर्तातेअकर्तानकेहेवाय ॥ माटेअकरतातोकेहेनेके
हेवायजेआद्यअंतनेमध्यमकोईकालेकष्टुकरुनहोयअनेकरेईनही ॥ तेहेने
अकरताकहीये ॥ अनेजोकरतामेकरवापणानुविसरजनपणुथईजायतो ॥ फे
रीकरबुहोयतोसांणोथाय ॥ तेमाटेतेहीनेआद्यसक्रतस्वराजकरुणेशकेवलकही
ये ॥ हाविएनीजकरतानापंचविसेसणानोअर्थकहीयेछीयेजे ॥ आद्यकेहेतांतेजे
प्रथंमपोतेजहुता ॥ अनेतारयेहेलुबीजुकोईनुतु ॥ तेमाटेतेहेनेसर्वनीआद्यक
हीयेछीये ॥ तेहेनुप्रमाणतेजेजंमखगाकारसुन्ययेहेलुबीजुतत्वकोईनुतु ॥ तेजप्र

कारेनीजकरतापेहेलुकोईनहीहुतु॥पणसुन्यमेआद्यनुस्वरूपणजाणपवीनुने
जडजछे॥अनेआद्यकर्तातोसजाणनेसचेतछे॥अनेसकरतातेजेअणनीआ
द्यलेईनेविश्वचराचरघाटांनानेघाटांमेरेहेनाराअंसांनाकर्तापोतेजछे॥जे
प्रथमसर्वघाटांनाबीजगनाकर्ताकोईबीजानुता॥जेसर्वनाकर्तापोतेजहुत
मारतेहोनेसकर्ताविसेसणसंभवेछे॥अनेहाविस्वराजकेहेतांतेजे॥अनेत
बुलांडनेअनेतदेवजीवाजोजननीआद्यलेईनेपोतानाहुकमथकीजवर्तछे
जेआद्यअंतमध्यनेचरअचरनेविषेबीजोकोईहुकमीनेअमलीनथी॥अने
वलीस्वेकेहेतांजेपोतेपोतानेस्वेथकीजहुकमीछेपणकोईनेआपेलोनथी
मारतेहोनेस्वराजकहीयेछीसे॥अनेहाविकरुणेसतेजेपोतेसर्वजीवांनेमोज
आप्याप्रमाणेकोइतेहेनोगुणमांनीनेसनमुषनथीरेहेतु॥तोहोयपोतेसर्वनुपा

लणपोषणनेसंभालकसांजायछे॥अनेवलीसर्वदेवमेजेदेवअदकीविभुतीवा
 लाछे॥तेअलपग्नेविभुतीनाजीवांउपरकरुणाकरेछे॥जेसुर्यइंद्रादीकपवननी
 आद्यलेईने॥तेहीपणकरुणाथोनाहुकंमपोतेजबकसीसकसाछे॥तेसर्वकरु
 णायोनाईसपोतेछे॥माटेतेहोनेकरुणेशकहीयेछीये॥अनेहावेकेवलतेजेपो
 तानासंकल्पनां॥जेजेपदार्थकसांछेतेतेवलपोषीनेकसांछे॥पणपोतामेवल
 नथीजेपोतेतोवलरहीतछे॥तेहेनुदष्टांतकहीयेछीयेजे॥जंमकोईअस्त्रीसारे
 जलमतोडीसुतरकांतेछे॥तेसुतरनेविषेअनेकआंटीयोनीवलदेछे॥तेपोतानेह
 थेकरीनेदेछे॥पणतेहाथांनेएकेईआंटीनोवलनथीपडो॥तेजप्रकारेनीजकर
 तारेसर्ववीश्वतेवलपोषीनेरचुछे॥पणपोतेतोवलरहीतजरहेछे॥वलीकेहेनी
 पेरेजेजंमकुलालचाकनेकेरवीनेअनेकपात्रवलघालीनेकरेछे॥पणपोता
 नाहाथांनेवलनथीथते॥तेमकरतापणपोतानासंकल्परूपीकलेकरीने॥सर्व

वीश्ववल्भरीनेकरेपणपोतेतोवलरहीतजरेहेछे॥ तेमाटेतेहोनेनहीवलताहा
रहेनेकेवलकहीयेछीये॥ हावेएटलाविसेसणसेहेवृतमांननांमनाएकआछ
करताजछे॥ माटेहेनेएकअद्वैतनीजकरताकहीयेछीये॥ हावेअद्वैतकेहेतांतेजे
प्रकृतीपुरसनीआछलेइने॥ अणुभरवस्तुनवीनकरेएहेवाकोईबीजाकरता
नथी॥ तेसामाटेजेप्रथंमनीजकरतानाकरेला॥ संचनाजपदार्थविस्तारथयांज
यछे॥ तेमाटेकरतापषेप्रोएकअद्वैतसकृतास्वराजकरुणेसकेवलजछे॥ हावेएहे
वाअद्वैतएकमेवसकर्तास्वराजकरुणेसकेवलनु॥ अरुणंधांमतेकांहांहसेअ
नेकीमजांणीये॥ अनेतेकरतानाकर्तनोविस्तारतेकेटलाकसुधीहसे॥ अनेपछे
कर्तानाकर्तवीनुरहेतेसुहसे॥ अनेतेहेनोअंततेकेटलाकसुधीजांणीये॥ हावे
तेकहीयेछीयेजे॥ पंचभुतप्रकृतीपुरसनेखटपारसनीआछलेइने॥ करतानीप्रका
सबंधवृत्तीनोप्रकासजांहांलगीपोचतासुधीकरतानाकरतनोफेलावपणतांसु

धीजांणवो ॥ अने ते उपरांत पछे कर्ताना करत वी नुरहे ते तो निरस्त्वसुंन्यजरहे ॥ तिजे
अवीकाससुंन्यनोअंतजनही जेकांहांसुधीहसे ॥ अनेंहावेकरतानुअस्थांनतेज
करतानाकरतनाविस्तारनाचोतरयनीआद्यलेइने ॥ तिहेनीमध्येकरतानुअस्थां
नजांणवु ॥ अने ते जमध्यांनअस्थांनेकरतावीराजमांनरहीने सर्वसृष्टीनाअनंत
वैराटनीनघाराषेछे ॥ अनेंजेजेहेनाजंमसुक्कीतडक्कीतजेईनेफलआप्यांजायछे
अनेंपोतेतोसाक्षीरुपेरहीनेजेजेहेनाकर्महोयतेतेहेनांभुक्तमांनकरावे ॥ अनें
पोतातेतोसांमांन्यविसेसअंसकरापीछे ॥ कर्मनाफलआपवापषेअदकाओषा
कोईयेयनथी ॥ अनेंविसेसअंसकराछेतेहीपण ॥ सांमांनअंसांनेसुखपमाड
वा ॥ अनेंनयंताराषवानाहुकंमआपवासारुकराछे ॥ पणतेविसेसपषेईकर
तानेपीयेअपीयेनथी ॥ सामाटेजेविसेसकराताहारेतेहोने ॥ सांमांनअंसांनीब
रदासराखवानुसुपुछे ॥ एटलेवाहालपणपरखेतोविसेससांमांन्यअंसकरताने

बराबरी जछे ॥ पण सर्व अंसां मही करताने अती प्रीयेते ॥ सर्व पदार्थाना कर मफल
सुषणो त्याग करीने ॥ एक नीज करतानु ज अननी नथ ईने आराधन करेते ज सर्व
अंसां करतां करताने वल्लभ अंस छे ॥ तेसा माटे जे अने क प्रकार ना ईश्वरी येदी व्य
सुषणे डीने नीज करताने ज सरण थ ई रहे ॥ ताहारेते करताने प्रीयेकी मन लागे ॥
ते माटे एक अननी नदा स वित्रे क सर्व अंस करताने सांसां न ज छे ॥ माटे अननी नदा सांने
सर्व सुषण जीने एक करतानु ज थ ई रहे बु ॥ पछे जे अनंत बंधांडना करतानी जे हेनी
उपररी ऊ होय तो बीजा अने क अल्प ग्ने सुषणे सु कर वु छे ॥ हावे ए प्रकारे सर्व अंसां
नी संभाल राषतारा करताते पोताना अनंत बंधांडनी मध्ये जर हा छे ॥ पण को ई वेद
पुराण सास्त्र नी साक्षी वीनाते ॥ अनंत बंधांडनी मध्ये करताने की मजाणी ये ॥ हावेते
कही ये छी ये जे ॥ जंम की ई ते ज वंत मणीने आकास मे अध राषी येतो ॥ ते हे नो प्रका
स स घले चोत्र पसर खोज थाय ॥ पछे ते चोत्र पना प्रकासना अंतने मांहे ले गाले जोंतां प

स.भा.
॥३५॥

कासनीमध्येजमणीहोयएप्रकारेकरतानीप्रकासबुल्लवृत्तीनीमध्येजकरतापणछे
हावेएमणीनुदृष्टांततेजांणपषेअजांणनेजडएकदेसीकुहुंछे॥अनेकरतातोसजांण
नेसर्वदेसीछे॥अनेमणीतोप्रकासकरेपणएकलोजडवतजरहे॥अनेकरतातोपोता
तोप्रकासहोयतांहांसुधीप्रकासनेविषे॥नवीननवीनसृष्टीकरीसके॥वलीबीजु
दृष्टांततेजेकंदमुलनेवेलीजातीविना॥जेटलादीरघबुसनांबीजगजलप्रथवीनेजे
गेउगीनीकलीनेसफुरणथयापीछे॥साख्यानाअंतनेअधोभागेजोतां॥अनेमुल
नाअधोभागनाअंतथीउरधभागेजोतां॥बेहुयासानापुष्टीपणनेअंते॥तांहांबुस
नेसफुरणकरवानुबीजगजमहोयतेजप्रकारेकर्तीकरतानासफुरणनीमध्ये
जांणवा॥अनेवलीसर्ववनस्पतीनेअंनजातीनीआएलेईने॥सर्वनाबीजगनाअं
कुरतेबीजगनीमध्येजरेहेछेतेसामाटेजेबीजगनाअंकुरतोकरतानाअंसांनेरेहे
वानुभोवंनछे॥तिमाटेसर्वअंकुरबीजगनामधेरहाछे॥हावेएकरतानाअंसांनेरेहेवा

नांभोवंनतेजेअंकुरबीजगतीमध्येकिमरहाहसे॥हावेतेकहीयेछीयेजे॥अंसांनाक
रतापोतानाक्रतनीउपाधीनाफेलावनीमध्येरहाछे॥तेमाटेपोतानाअंसांसारूप
सबीजगतीमध्येजभोवंनरचुछे॥अनेअंसपणपोतानापीतानुजोईनेबीजगती
मध्येरेहेछे॥वलीआपणासरीरनेविषेदसईडीयोमे॥जंमरसनानेनेत्रजांतईडी
योमेवीसेसछे॥जेप्रथंमरसनायेकरीनेतोसर्वसरीरनीबीजीईडीयोनेतत्वां
नुपोक्षणकरेछे तेहीपणबत्रीसीनीपंगतीनेमुषनीबीचेजरहीछे॥अनेवलीनेत्रे
करीनेसर्वबीश्वनुदृष्टापणथायछे॥तेमाटेनेत्रनीदृष्टीपणनेत्रनीमध्येजरहीछे
एप्रकारेसर्वईडीयोतोअधीपतीकरतानोअंसजेआपनुआप॥तेहीपणब्रह्मरुं
इनासेहेस्रदलकमलनीबीचेजरहुंछे॥अनेहावेआपणुआपतेसेहेस्रदलकमल
नीबीचेकीमरहुंछे॥हावेतेकहीयेछीयेजे सेहेस्रदलकमलतेसृष्टीनानरमादावी
जनीभोमकाछे एप्रकारेपंडपंडप्रत्येअलपणे॥सुस्पपदार्थानाबीजगजांणवा॥ये

स.भा.
॥३३॥

मन्त्रापणुआपपणुअलपगनेजछे॥माटेअल्यगनेअल्यगनबीजगनीसृष्टीमध्येरहुंछे
अनेवलीहीरामाणकनीआद्यलेईनेरतननीपजेछे॥तेहीपणुपासाणनेआसपास
राषीनेबीचेजनीपजेछेएप्रकारेजेजेथीअधीकईश्वरीयेवांनछे॥तेतेपदार्थानीबि
चेजरेहेछे॥हावेप्रथंमरसनामुषनीबीचेरहीछे॥तेमाटेसर्वदेहईडीयोपोक्षणक
रेछे॥तेप्रकारेकर्त्तापणमध्येरहाछे॥तेसृष्टीनुपोक्षणकरवासारु॥अनेसुरतीप
णनेत्रनीबीचेरहीछेतेसर्वपदार्थकारीयेनेजोवासारु॥तंमकरतापणबीचेर
हाछेतेसर्वसृष्टीनाअंसांनकर्मधर्मनेपापपुंनजोवासारुअनेवलीअंसकम
लदलनेबीचेरहाछे॥तेसर्वदलमेनरमादानाबीजगनेसत्यायेकरीनेवृधीपमा
डीनेपकवकरवासारु॥तंमकरतापणसर्वतीमध्येरहीनेअनंतबुंसांडनेवृधी
पमाडीनेपरीपकवकरवासारुरहाछे॥अनेवलीसर्वनातनुनेविषेदसप्रका
रतावायुमे॥पणायंमवायुतेसर्वसरीरनाडीयोनीमध्येजरह्योछे॥तेसामाटेजेसर्वदे

हईं डीयोपवननाडीयोनुकारणछेमाटेमधेरेहेछे॥ तेमकरतापणसर्वसृष्टीनुका
रणछेतेमधेरेहेछे॥ अनेहीरामाणकवीचेराख्याछेतेपोतानीक्रांतीछपाडीनिरा
षवासारु॥ अनेजेकोईषपकरसेतेआवरणछेदीनेलेसे॥ अनेकरतापणमधे
रहाछे॥ तेपोतानीगतीनेछपाडीनेजरहाछे॥ पछेजेकोईकरतानोरखपकरसे
तेनीजत्यायेकरीने॥ अतीअधीकारीपणेअनीनथईनेअनीतआवणछेदीने
जांणसे॥ तेजअंसनीजकरतानेपीयेलागसेपणकरतानेएहेबुनथीजेकोईमु
नेनजांणेतोसारु॥ जेपोतेतोअंसांनेमलवासारुवाटजोईनेजरहाछे॥ पणपोताना
विसेसणसोधीकाडीने॥ अंसअंसनीमिलेजईमलेतोपोतेदरसवासावधानजछे
हावेएप्रकारेएटलेदृष्टंतेकरीनेकरतापणकरतानासफुरणनीमध्येजरहाछे हा
वेएहेवाकरतासर्वनीमधेरहाथक॥ सर्वअंसांनारगरगनेचगचगनीजांणेछे तेमा
टेजेजेहेनीरेहेणीकरणीपमांणोजोईनेमसारोदेवासारु॥ नीजकरतामाहावचीसण

छे अनेकोईनां सुक्रीत दुक्रीतरती मात्रेई करताने अजांणानथी ॥ तिसामाटेजेकर
तातो अनंतदृष्टीमांनने अनंतअगंगगतीवाळाछे ॥ जेतेथी सुअजांणुरहे मांटेए
प्रकारनाकर अनेकवीसेसणसेहे वृत्तमांन करीने दर साव्या ॥ जेतेहे नोतीसेक
रीनेजांतां अंतरमेदृढयइनेपछे बीजाअनेकसास्त्रनासीधांत अल्लोकीनेजांतांते
हेनेवीषे ॥ एप्रकारनाकरतात्याविकनेविसेसणसेहे वृत्तमांननायुणव्याहोयनेन
लष्यामेआव्याहोयतो तेसास्त्रनेपुरांणनासीधांतपतीविनासुसकजांणवां ॥ तो
तेसुसकसीधांतनेसांभलतां सुनफोमलेतेसांभलीये ॥ अनेजेकदाचीकनेसर्व
नेलीधेदेवादेवीसांभलवुपडेतो ॥ करतावीनुसीधांतअंतरमेसाचुकरीनेनाघा
लीये अनेबीजाअनेकभजनसमरणनेसाधनकरतारहीतछे ॥ तेतोपदार्थनी
फलप्राप्तीनाछेपणतेथकीकरतानोविजोगनामटेनेपरमपदपणनांमले ॥ माटेक
रतानोविजोगमटाडवालायकनेपरमपदयमाडवालायकएकपरमगुरुजछे

अनेपरमपदतेपणकरतानुधांमजछे॥तेजाहारेकरतानेसमजायताहारेतेधांम
मेजवाय॥अनेबाकीतोदेवजजननाफलभुक्तमांनकसांजायनेअहीनाअहीज
रहे॥तेमाटेआपणानीजकरताने मलवानोखपकरोतोपरमगुरुनेमलो॥तेथ
कीकरतासमजासे॥परमगुरुतेजेकरतानापरमविसेसअंसजांणवा॥वलीको
इकेहेसेजेएतोप्राकृतवांणीनुसुप्रमांणछे॥माटेव्याकरणदेववांणीविनाकीममां
नीसकायएहेवुजोकोहोतोसांभलोजेप्राकृततेजेसर्ववांणीनीस्रेएतेपरावांणी
जांणवी॥तेपरावांणीनुकृततेप्राकृतजांणवु अनेव्याकरणतेतेथकीवेनेप्रसव
थयानीकरणेनुजांणवु॥तेछेलीवैषरीवांणीनेविशेजांणवु॥तेसामादेजेप्रथंमवा
लकतेपरावांणीथकीप्राकृतजबोलेछे॥तेपरावांणीथकीप्राकृततेकिंमजांणीये॥
हावेतेकहीयेछीएजे॥प्राकृततेपरानुकृततेवैषरीजीभायेनबोलाय॥अनेंव्याकरण
तेजीभ्याहोगतालुकातेनासायेवायुनुसंधनकरीनेवायुनीकिरणेपरसवकरणा

नुव्याकरणजांणवु॥ तेजंमघासनुतरणतेघासनुकीरणवतघासनेछेवटजरेहेछे॥
तेमवायुनुछेवटतेवैषरीतेथकीकिरणनिकसेतेमाटेव्याकरणतेवैषरीवांणीये
जांणवु॥ अनेंप्राकृततोपराथकीउतपंनघईलुतेवैखरीवांणीनाव्याकरणथकीनु
नकिंमजांणीये॥ तेमाटेप्राकृततेव्याकरणनुबीजगजांणवु॥ अनेंपरावांणीतेमु
लप्रणायंमजांणवो॥ तेप्रणायंमरूपीपरानुक्रततेप्राकृतजांणवु॥ हावेप्रणायंमरु
पीपरानुक्रततेप्राकृतकिंमजांणीये॥ हावेतेकहीयेछीयेजे॥ प्राकृततेजेजभ्याहो
वनामरीडकसावीनाएकलेप्रणवेजउचरणथायतेप्राकृतजांणवु॥ तेअणस
मरुणाबालकनुबोल्बुतेबीजगरुपेमुलप्राकृतजांणवु॥ अनेंतारपीछेजांहांसु
धीजभ्याहोवतालुकानेनासाये॥ प्रणवनाकबजनीकरणेविनाबोलेतेहीपणप्रा
कृतजांणवु॥ तेमाटेप्राकृततेव्याकरणनुबीजगजांणवु॥ सामाटेजेप्राकृततेनीजवे
तंननुअंगीक्रतछे॥ अनेव्याकरणतेपरचेतंनथीअध्यासकरेलुछे तेजांहांसुधी

अभ्यास राषे तांहां सुधी रहे ॥ नही तर तो विसर जंन थई जाय ॥ अने प्राकृत तो अभ्या
सक सावी ना पण रे हे छे ॥ ते सामा दे जे प्राकृत ते नी जचे तंन ननु अंगी क्रत छे ॥ अने
व्याक्रण ते पर थकी ईं डी यो नु अंगी क्रत छे ॥ ते ईं डी यो अलप गने छे ॥ ते अभ्यास राषे
तांहां सुधी रहे ने नही तर तो विसर जंन थाय ॥ अने प्राकृत तो सरी रना सर्व ग्नचे
तंन ननु अंगी क्रत छे ॥ ते की मवी सर जंन थई जाय ॥ वली कोई के हे से जे प्राकृत में तो अ
ज्ञान छे ॥ अने व्याक्रण मे तो ज्ञान छे ॥ अने हावे ज्ञान ते सुने अज्ञान ते सु ॥ हावे ते कही ए
षी ये जे अज्ञान ते जे कसी मत लब नु पदार्थ आरोपण क सावी नु बोले ते जांण वु ॥
अने ज्ञान ते जे नी जमत लब नु पदार्थ आरोपण करी ने बोले ॥ ते माटे बाल क नु पण
मुल प्राकृत ते रो वु ॥ ते ही पण दर्द डु खधा के मातु सरी रुपी पदार्थ नु आरोपण करी
ने जरो वं छे ॥ ते ही पण अज्ञान न जांण वु ॥ अने व्याक्रण पण क सु पदार्थ आरोपण
करी ने ज बोले छे ॥ हावे ते पदार्थ ते बेष कारना छे ॥ ते किया की या ते जे कही ये छी ये जे

एकपेहेलुपदार्थतेनीजकरताजेसर्वनुकारण॥अनेंबीजुपदार्थतेनीजकरतानु
 क्रण॥एउभयेपदार्थकहांतेहेमेजेवाणीनेवीषे॥नीजकरतारूपीपदार्थतुवर्णव
 आवेते॥वांणीव्याक्रणहोकेप्राक्रतहोपणतेवांणीबीजगसोतीसजीवंनजांणवी
 अनेंजेवांणीमेनीजकरतानुवर्णवनाआवेनेनसापदार्थीनुजवर्णवहोयतोते
 वांणीव्याक्रणहोयकेप्राक्रतहोयतोपणतेवांणीनिरबीजसुसकजांणवी॥हावे
 तेहेनुदृष्टांतकहीयेछीयेजे॥जंमकेईडिनुवर्णवव्याक्रणकसूहोयनेपारसनुवर्ण
 वप्राक्रतेकसूहोय॥तोपणतेहेनोअर्थवीचारतांते॥प्राक्रतनोपारसजभारेनी
 कसे॥नेव्याक्रणनीकोडीतेकोडीनोजमालनीकले॥तोव्याक्रणनुअदकाप
 णतेसुरह्य॥जेकोडीनोयैसोयनउपजेअनेंवलीबीजुदृष्टांतकहीयेछीयेजेके
 ईप्रदेसपतीवृतास्त्रीनोपुरसगयोहोयतोतेदेसनुव्याक्रणवडेवर्णवकरेतोहो
 यतेअस्त्रीनेकुणकांमनुष्ये॥अनेंप्राक्रतेकोईपोतानापतीनीखबेरकहेतोते

कांमनीछे॥माटेतेहेनुसर्वएकरबु॥पणपतीवीनुव्याक्रणहोयतेकांमनुतेहेतेनही
तेमाटेकरतानापदनावएक्कीनानुव्याक्रणहोयतोहोयपणपतीवृत्ताजेपरमे
श्वरनाजंनतेहेनेसुकांमआवे॥जेप्राकृतथीअदकुकरिजांणे॥तेमाटेजेवांणीमे
सीधांतमोटुहोयतेवांणीमोटीजांणवी॥वलीकोईकेहेसेजेव्याक्रणतोदेववांणी
छे॥एहेबुकेहेसोतोजेवांणीतोजीनमेजेदलीसमऊणहोयतेहेबुजतेबोलीसके
तोज्ञानीथकीदेवमेसीअदकीसमऊणछे॥तेमोटुबोल्याहसेजेदेवनुचेतचरीत्र
नेक्रीयाक्रमतोज्ञानीनाकर्ताघणाकनीचाछे॥माटेतेवांणीपणतेप्रमाणोजबोल्या
हसेकेनही॥तेमोटुदेवनुसमऊबुनेमोटापणुतेज्ञानीथीश्रेष्ठनथी॥तोतेदेवांनी
वांणीतेसीधांतेसीअदकीहसे॥तोदेववांणीनुअदकापणुहंमनेनादेघाडसो॥व
लीव्याक्रणतेदेववांणीकोहोछे॥तेपणदेवनालोकनुबोलवुदेवनेप्राकृतजछे॥ते
प्रकारेसर्वदेसनून्यारून्यारुबोलवु॥तेपोतपोतानादेसनुप्राकृतजछे॥तिंप्रव्याक्र

एषादेवलो कमेदेवनु प्राकृतजजाणवु ॥ पणसर्ववाणीनु सीधाततेजे बोलीमेप
 दार्थनो अर्थसमजवो छे ॥ तेतोजेजेहेनादेसनुबोलवु ॥ तेतेहेनादेसमेसर्वेईसमजा
 यछे ॥ तोव्याकरणुतेसुअर्थपरवेअधीकपणुछे ॥ माटेकारीयेपदार्थपक्षेतोप्राक
 तसुरलभछे ॥ वलीकोकेहेसोजेपदार्थनाअर्थपषेप्राकृतसुरलभहोयतो ॥ व्याक
 णतेबहुमथनवालुसांनीदोस्तीकरुंहसे ॥ हावेतेकहीयेछीयेजेसर्वदेसदेसनी
 बोलीन्यारीन्यारीछेजे ॥ आदेसनुबोलवुपेलादेसमेनांसमजे ॥ अनेपेलादेसनु
 बोलुआदेसमेनांसमजाय ॥ ताहारेजेजेहेनादेसनुसास्त्रतेहेनादेसथीबीजा
 देसमेनाप्रवर्ते ॥ ताहारेकोईवीचीक्षणआचारजपुरसेसर्वदेसदेसना ॥ प्राकृत
 वांणीनाथापेलापदार्थानानांसमसर्वेईभेलांकरीनेतेहेनुव्याकरणनीरमुछे ॥ ताह
 रेतेणेकरीनेएकदेसनुशास्त्रतेसर्वदेसनेविशेषवर्ते ॥ पणतेसर्वदेसदेसनाप्रा
 कृतबोलीनानांसमनोआसेलेइनेजप्राकृतकरुछे ॥ तिमारेआद्यप्राकृततेव्याक

एतुबीजगजांणवु॥तेपणएकदेसनुबोलवुसर्वदेसमेपवुतावाग्रसुलोकनेआ
चारजेजुगतीकरीछे॥पणदेवतानीबोलेलीएवांणीनथी॥अनेजोकदाचीकदे
वनीबोलेलीवांणीहोयतोदेवताएकदेसनीजहोय॥अनेव्याकरणमेतोसर्वदे
सनीबोलीनोसमोहछे॥अनेजोवलीदेववांणीजकेहेसोतोसर्वदेसनांप्राकृत
जोईनेपणदेवबोल्याहोयतोहोयपण॥प्राकृतनोआसेलेईनेजकरेलीजांणवी
माटेजेहेतेवांणीयेपदार्थनोअर्थसमजूवोछे॥तोतेपदार्थनोअर्थसमजापेछे॥प्रा
कृतथीव्याकरणमेसुअदकापणुछे॥माटेजेतेवांणीयेपदार्थानाअर्थनुकांमछे
तेकेहेनीपेरेजेकोईताडेबेगानीआद्यलेइनेअशुधवुसनीसाष्यानीयेधांणीये
चंद्रमानेदेवाडो॥तोहोयपणचंद्रमासाथेजकांमुहुतु॥अनेवलीचंद्रनसरुतरु
नीआद्यलेइनेउतमवुसनीसारव्यानीयेधांणीयेचंद्रदेवाडोतोहोयपणचंद्रदे
व्यानीमतएबहुती॥पछेसुभअसुभवुसनुचंद्रमाजोतांसुअदकुओछुछे॥माटेजे

स.भा. ॥ व्याकरणे स्त्रेष्टके हे सोने प्राकृतने असुधके हे सोतो ॥ तमें सब्ना सीधांतने नथी जांण
॥ ३८ ॥ ता ॥ अने नराशब्दने जसाधी जांणो छे ॥ तेमाटे तमे तोके हे वो छे जे जंमपोपटने कोई
गीतापढावे छे ॥ पणते पोपट सब्चसाधी जांणो पण सब्ना सीधांतने नां समजे ॥ तिम
तमें पणते सरवा छे ॥ तो तमे नी जकरताना अनुभवना सीधांतने सुसमजीसको
माटे अमारुबो लवुते सर्वसीधांतने व्याकरणुनी जबी जकारण छे ॥ सामाटे जे अमा
राबोलवामे न्वावसही तनी जकरतानुवर्ण छे ॥ तेमाटे अमारुबो लवुते सर्वअर्षी
लाबुंलस्रष्टी नीवांणी नुकारण छे ॥ तेरखे प्राकृत जोइने पाछा भागता ॥ तो तहांने नी
जकरताना घरनुवेकां एबी जीजा योगे नही जडे ॥ तेसामाटे जे तमारी सर्वेवांणीयो
नां सीधांततो जोई लीधां छे ॥ जिते हे मे एकेई नी जकरताने अंगीकृत लागे हे वुनथी सा
माटे जे तमे तो नी जकरताना करतना पदार्थ सर्वेवांणीयोने वीषे साधां छे ॥ पणनी ज
करताने नी से करीने कोईवां णिमे नथी वर्णव्या ॥ सामाटे जे सगुण वर्णवुछे ते तो कर

तानाक्रतनुषे ॥ अनेनीगुणान्नकरतावर्णविकसुषे ॥ तेषकासवतकरतानीसंम
सक्तीनुकसुषे ॥ पणनीजकरतानुकांईयेतथीवर्णविकसु ॥ तेषकारेतीमनांभजन
समरणनेसाधंननाकर्मपणनीजकरतानेअंगीक्रतनथीयतां तेजाहारेजेवांणी
नाथापनकरेलांभजनसमरणनेकर्मनीजकरतानेअंगीक्रतनथायतोतेदेव
वांणीहोयतोहोयपणमनुसनाकरतांकनीएजांणवी ॥ तेमाटेव्याक्रणहोकेप्रा
क्रतहोपणपणजेवांणीमेसीधांतमोदुहोयतेवाणीग्रहणकरवी ॥ हावेतेसीधांत
मोदुतेजेजेवांणीमेनीजकरतानुथापनहोयतेजसीधांतमोदुजांणवु तेसीधांत
नुवर्णवपणअंम्येसर्वदेसमेप्रवर्तेएहेवुव्याक्रणमेपंचमवेदसक्रतबीजबोला
ष्टीयेतेसर्वनेअबालवृधनेसमजामेअविनहीमाटेएकंदेसीतेमेनोअर्थअसिक
हीसमजावीयेष्टीये ॥ अनेतेवीनाबीजीअनेकवाणीयोडाहापणचतुरैनेलावण
तानीअरेलीयोष्टे ॥ तेसर्वेईईतीहासकरवानीयोपणपोतानानीजकरतानेअंगी

क्रतु करीने हेतु उपजावे एहेवी योन ही ते जंम को ईति गर नाय का अती से ला वणता ड
 हा पण ने बोल की विश्व मो ही त करे एहे वी होय पण पती वृता जे वी न ही ने ते हे नी पण
 हारे आवे न ही ॥ सा माटे जे पती वृता तो थोडा वचन बोले पण ॥ पती ने अंगी क्रतु थई ने प
 ती ने री ऊ वे छे ॥ ता हारे ते हे ने पती पोतानी मांती ने पालण पोसण करे छे ॥ अने वे स्या
 तो अने क प्रकार नु इतिहास बोली ने री ऊ वे पण की यो पती पोतानी मांती ने धणी
 या तु करे ॥ ए प्रकारे नी जपती नाथा पन वी नानी बांणी ना करताने ॥ कुण पोतानो मे
 नी ने साहाय करी ने मोक्ष पमा ड से ॥ ते माटे एहे वा जीव ते सदाय काल नी धणी या
 सरषा भव मे भट कां करे पण को काले पार पां मे न ही ॥ माटे पती वी नानी बांणी ना
 सु सक जां न ने अकर्म ना वचन सांभली ने ॥ ते हे ने वी स्वा से ना खोटी थई रे हे सो
 अने जो ते हो ना कहाने वी सवा से रे हे सो तो ॥ देह ने अंते पाछा पस्ता सो ॥ हा विते के
 हे नी पेरे जे ये हे ले असा ड म ही नाने वर साते कोई खेडु हलो तरु करी ने जाय छे ॥ ता

हारेरस्तासे एक करत गनी मोची नी तुमली पडी हुती ॥ तिहेने ज्ञोथे तेहेनो जी वचन
गती योथई ने बेसी रहो छे तो ॥ तेपेला षेडुने केहेवा लाग्यो जे भाइ तुमारी सेवा
करीने बेसी रेहेने हावे तो वरसात नही वरसे ॥ माटे सांती दोस्ती मेहेनत करी म
रछे ॥ पछे हेना वचन उपर षेडी वाडी नां कर्म छोडी देईने वी स्वासराषीने तेहेनी
सेवा करवा लाग्यो ॥ अने पछे वरसात तो वरसवा लाग्यो ॥ ताहारेपेले षेडुकेहे
जेहे तुमली ॥ आतो वरसात वरसतो देषाय छे ने ताहारेपेली तुमली केहेजे तु वर
सातने वरसतो देषे स्वजनही ॥ येणे वरसे कांई पाकवानु नथी ॥ माटे तु सर्व भ्रांती मु
की देईने माहारा वचन उपर जडू ठराषी रहे ॥ पछे ते षेडु वरसातनी भ्रांती मुकी दे
ईने बेसी रहो ॥ पछे वरसात तो वरसीने परी पुरण वरसपकव्युने सर्व लोक न
वां अंन पई पईने कलोल करवा लाग्यो ॥ ताहारेपेले षेडुवे तुमलीने पुछुं जेहे तुमली
तुतो केहेती तीने वरसात नही वरसेने पाकसेई नही ॥ अने आतो वरसीने परी पुर

स. भा. एवरसपकवु ताहारेपेलीतुमलीकेहेजेहुं तोकरतज्ञीतुमलीछु तेएहेत्रांजकांम
॥४०॥ करुछु पणसर्वकरमछोडीनेमाहारेवसवासेरहोतो पछेतुमलीनुएहेवुसांभली
नेषेहुनेकेहेवोपस्तावोथयोहसे ॥ एप्रकारेबुंलज्ञांनीनांवहीतज्ञानसांभलीनेवि
सवासेरेहेसोनेपरमेश्वरनुभजंनसमरणछोडीदेसोतो ॥ पेलीषेहुनाजेहेवोपस
तावोथसे ॥ तेमाटेनीजकरतानासंजुक्तविनाबीजावहीतज्ञाननाकरतातेजेजी
वांनेकर्मथीनेकर्तीथीविन्मुषकरनाराजेकरतगतीनीतुमलीसरषाजजांणवा
त्रलीबीजुदणंतकहीएछीयेजे ॥ कोईबेपुरसपरदेसजईनेमोटासेहेरमेटेहेल
नांषवालाग्या ॥ जेएकतोकोईधंनवंतसेउनेघेरनाषेछे ॥ अनेंबोजोतोकोईभंगी
डीनेतांहांआसंनराषीनेभांगपीनेबेजारमेजइनेकेहेवालागेजेभायोलोको
माहारेकशोद्वनोटोटोनथी ॥ अनेंहतोसर्वसमरधीयेपरीपुरणछु ॥ जेकोईनेदु
वलेबुहोयतोआवो एहेवाप्रकारनीटेहेलनाखतांवरसवीतीगयुताहारे ॥ पोता

नेघेरजवातारीध्याजाहारेतोपेलासेवनीटेल्बालानेतोपेलेसेवेड्वन्नापीने
धंतवंतकरीनेघेरमोकल्यो॥पणपेलोतोगालोनेगालोजघेरगयो॥पणघेरस्ही
नेसुकमईगयोछेतेभुक्तमांतकरे॥ताहारेपाछोपरदेसमेजरटणकरतोरहेने
पेटभरीरवाय॥हावेतेहेनुसीधांतएजेनगरसेवनेघेरटेल्बनांघनारोतेतो॥पर
मेश्वरनोउपासीकजांणवो॥अनेभंगीडीनेघेरउतरोतोतेतोबुल्लज्ञानीतेबुल्ल
ज्ञानरुपीभांगपीनेबकेछे॥जेहतोअहंबुल्लास्मीपरीपुरणधु॥अनेतमारेकोईते
वसथबुहोयतोआवो॥एहेबुकेहेतांबुसतेजेबांधोजलमारोजांणवो॥पछेअंते
पेलापरमेश्वरनीउपासनावालानेतो॥परमेश्वरेद्रवरुपीपरमपदआपीनेयो
तानाधांभमेराषे॥अनेपेलेतोपरमेश्वरनीभक्कीकसावीनासांनीमजुरीआपी
नेयोतानाधांभमेराषे॥माटेतेहेनेतोतुरतनोतुरतचौरासीरुपीयापरदेसमेज
नममरणभुगतवाजबुपडे॥तेमाटेनीजकरतानीभक्कीछोडीनेकोईबुल्लज्ञानमे

स. भा.
॥ ४१ ॥

वही तविटंडुथईनेजसोनही ॥ अनेंकरतानीभक्तीनेभजनकरसोतोतमारोउधा
रथसे ॥ अनेंधणीयाताकेहेवासोतेजाहारेनीजकरतानाधणीयाताथसोताहारे
कालमायानीआइलेईनेबीजाअनेकविघंनछेतेहेमेपछेंतंमनेकुणआंचदेई
सकनाराछे ॥ अनेजाहारेकालमायानेविघंननीआंचरहीतथसोताहारेतोअ
वतारधरसोतोहोयमुक्तरुपछे ॥ अनेंवलीबुंझज्ञांतीकेहेसेजे ॥ अनेतोबुंझज्ञां
नथकीमुक्तरुपछीये ॥ एहेबुजोकेहेसेतोअनेअनेकत्यावेकरीनेजोयुपछेप
ए बुंझज्ञाननेयेमनेकहेमुक्तरुपनथीथवायएहेबुछे ॥ तेमाटेमुक्ततोकरता
नीबंदगीथकीकरतारीजेनेकरेतोजथवाय ॥ केपंचप्रकारनादेहभांगीनेक
रतामेमलेतोथाय ॥ पणतेपंचदेहभांगानीकलयेमनेहाथनथीने ॥ एमनाथीभं
गायएहेवानथी ॥ तेसामाटेजेकरतानीअ इष्टविभुतीनापदार्थकरतानाकरेलां
करताविनाकेकरतानीकरेलीअवधीविनाकोईभांगीसकेनही ॥ अनेंवलीक

रतानी बंदगीने भक्ती विना ॥ आपो आप ज्ञान पांमीने मोक्ष प्राप्त होते ॥ करताना क
सानुने करतानु सुमाहात्म्य रहू ॥ तेमारे करतानी भक्ती करतं करतारी केने क
रताना कसावीता कोई थी तरण पण हाली सके नहीं ॥ ताहारे वली कोई के हे से जे
आगल मोटा मोटा आचार जनी आचले इने अवतारादी कथई गया ते अनेक प्र
कारना परचा करी गया ॥ जेके टलाक मुवा सजीवन कसा ॥ तेके टलाक लुला पां
गलां ते अंधांते ॥ हाथ पावने आंखो आपी गया ॥ तेकी मआपी गया हशे ॥ अने तेम
तो कहू जे करताना कसा विना बीजा थी तरण यना हाले ॥ ताहारे तेणें परचा की म
आप्याहसे ॥ हावे ते कहीये छीये जे ॥ भाई अंमे तो पण हेवु तो ग्रंथांने विषे कही गया
छीये पण ॥ तेहे नो प्रमिषाय कहीये ते सुणो ॥ जे आ जगतने विशेषाकारना जीव छे
तेकीया कीया ते कहीये छीये जे ॥ एक तो जगना सुरजीव बीजो तेममो सुजीव ॥ अने
थीजो ते अर्थी अर्थी जीव ॥ अने चोथो ते विसैई जीव ॥ हावे ए चार प्रकारना जीव ते ए

स-भा ॥ करताथकीसेदृष्टंतेजांणीये ॥ हवतेकहीयेछीयेजेजमएकजलथीचारवस्तुनीप
॥४२॥ जीजे ॥ एकप्रपोटो ॥ अनेंवीजुतेलुणअनेंत्रीजोतेकरो ॥ अनेंचोथुतेमोती ॥ एचारव
स्तुमेषपोटोतेजगतासुरजीवजांणवो ॥ अनेंमेवुतेममोसूजीवजांणवो ॥ अनेंकरो
तेअर्थीअर्थीजीवजांणवो ॥ अनेंमोतीतेविसेईजीवजांणवो ॥ तेहेमेजगतासुरजी
वतो न्यावसहीतकरतासमंधीज्ञानसुणतांमेजचेतीनेसरणआयो ॥ पछेतेहेनेक
रतानीभक्कीजेरीतेकहीतेरीतेकरवालाग्यो ॥ अनेममोसूजीवनेतोदेस्तीकरी
ने ॥ तेहेनीसाथेएकताथईने ॥ धीरेधीरेपरमोधकरतांगलीनेशरणआयो तेहेने
पणकरतासमंधीभक्कीमेवलगाडो ॥ अनेंअर्थीअर्थीजीवनेतो ॥ जलममरणने
चौरासीनेनकनोभेदेषाडीनेगलव्यो ॥ ताहारेतेगलीनेसरणआव्यो ॥ तेहेनेपणक
रतासमंधीभक्कीमेवलगाडो ॥ पछेपेलोवीसेईजीवनेतोएत्रणोप्रकारनाज्ञाननी
आद्यलेईनेबीजाअनेकप्रकारेसमंजाव्यापणएकेईप्रकारेनांसमजा ॥ अनेंअंमारी

पासेपणनांआव्या॥अनेअलगानेअलगारहाताहारे॥अंमेपेलात्रणप्रकारताह
रीजनांनेकहुजेअमारीपासेतोएलोकआवतानथी॥ताहारेतेलोकांनेतमेसम
जावीनेअमारीपासेलावोते॥तेलोकांनेअंमेहरेकप्रकारेसमजावीनेपसुसर
षाजंगलीने॥मांणसनीहारमेआणीने॥पछेन्यावसहीतनीजकरतानेओलषा
वीनेतेहेतीभक्तीकरावीये॥ताहारेतेसमकेलालोकजेहरीजनते॥जईनेतेहोने
बोधकरवालाग्या॥ताहारेतेजंगलीसाकुटएहेबुबोल्याजेतमारागुरुतेसुकेई
नांमुवांजीवतांकरेछेकेकोईलुलांपांगलांअंधांनेहाथपावकेआंपोआपेछे॥जे
अमेतेमनेमांतीये॥अनेतेमनेसरणआवीये॥अनेवलीतमारागुरुतेपणषायछे
पीयेछेनेआपणसरषाजछेकेनही॥माटेकसोकपरचोदेयाडेतोअंमेंमांतीये
एहेबुबोलतातेसरबेलोकहवा॥सामाटेजेतेमनेअंतरज्ञानतोछेनही॥ताहारेते
उपरलेदेहेतेसुअदकुदेयीनेमांने॥ताहारेअंमेअंतरमेनीजकरतानीआज्ञायकी

एकबुटो उगावीने विचारक सो ॥ जे ए लोक तो परचाथ की जमाने छे ॥ अने परचा विना
 तो आपणीया सनही आवे ॥ अने पासे आव्या विना तो किंम समजावासे ॥ अने स
 मजावीना तो नीज करताने की मन्त्रो लषसे ॥ अने करताने ओ लषा वीना तो मो
 स्यामीने सुषीया किंम थसे ॥ ताहारे अंमे ते जीवां उपर द्या आणीने विचारक
 सो जे नीज करताना कसा वीना तो आपणी तरणु यहलिनही ॥ अने ते जंगली
 साकुट लोकने तो पचजोईये ॥ ते हेनुते की मथाय पछे ते हेनो अंमे विचारकरीने
 अने कतानी अग्या मागने कतानाहक मथकी जीवांनी लषीने पेला अणु प्रकारना सम
 जेलाहरी जंनने आपताहवा ॥ पछे ते ग्रंथ लेईने पेला साकुट लोकांने सांभली
 ने भाव उपजोने अंमारी पासे आववा लाग्य ॥ पछे ते जीवांने हेत करीने पासे वे
 सारीने थोडे थोडे बोध करवामांडा ॥ तंम तंम ते जीवांने अंमारी उपर हेत उप
 जवा लाग्य ॥ सामोटे जे ए तो जडहुता पण पेला परचा उरमे जांणीने भाव उपजा

बेधे ॥ पछे अमारी साथे ते जीवांनी हठता साची वेगी ॥ पछे ते जीव अमारी साथे अं
तर बोलीने वातो करवा लाग्यो ॥ जे हे स्वांमीतमें तो कोई अकल्प पुर सब्बी न्यासी
छो ॥ ताहारे अंमे कहें जे हे भायो ए हे वा अंमने तमें किं मजां एपा ॥ ताहारे ते लोक के
हेवा लाग्या जे हे महाराज तमें तो घणा कनां कारज कसां ॥ जे मुवां मनुष जीवां
ने ॥ घणा कने हाथ पावने आंषो आपीयोने ॥ ए हे वां बहु जणां नां कारज कसां छे
माटे ए हे वाकां मते मोटा पुर सबीना किं मथाय ॥ पछे ते सर्व लोकां ने अंमे ए हे
बु कहें जे ॥ ये मेनु अंमे तो कां ईकिसूनथी ॥ अने ए तो पेलाहरी नां ये अमारी उपमा
करीने तम्योने कह हसे परा ए हे वु अंमें नथी कसा ॥ अने जो परचां हसे तो नीज क
तारे अमारी साहाय करवाने कसा हसे ॥ ताहारे सर्व हरी जंन के हेवा लाग्या जे
मोटा पुर सते मुषे की मकहे जे ए अंमें कसु छे ॥ माटे मोटा पुर सतो पोतानी की रती
पोताने मुषे नां करे ॥ परा अंमें की मजुरु मां नीये ॥ ए प्रकारे अंमे नाना के हेता जई

ज
कसा

स.भा. ॥ येतंमत्तंमयेमनेविषेदृढताकरताजाय ॥ अनेजाहारेअमारेविषेजीवपतीतआणी
॥४४॥ नेदृढथयाताहारे ॥ पछेतेजीवांनेअमारेबोधकरतांफामु ॥ पछेजेअमेजेजेज्ञानक
रीयेतेतेसाचुजमांनीलेनेचितवंनकरीनेंसमऊवालाग्य ॥ हावेतेजांणवालाग्य
तेजेसारअसारसाचनेजुव ॥ अनेवलीनीत्यानीत्यविवेक ॥ जेआतेनीत्यवस्तुअने
आतेअनीत्यवस्तुजेआतेकरताथकीजनीपजे ॥ अनेबीजाथकीनांनीपजे ॥ अनेक
रताआपेजजेहेनेहाथकरावेतोतेथीनीपजीसके ॥ पणकोईबीजाथीआपोआप
नांनीपजीसके ॥ एहेवुजाहारेसमऊवालाग्याताहारेअमेंनीजज्ञानकरीनेंसतमं
ना ॥ अनेएप्रकारेजाहारेसतमांन्याताहारे ॥ अमेंतेहोनेकरतासमंधीकर्मकरावी
तेमांणसनीहारमेआंणप ॥ अनेजाहारेएबोकमांणसनीहारमेआव्याताहारेप
छेतेलोकांनेअमेनीजकरतासमंधीउपदेसकरीनेसुखीयाकरा ॥ पछेतेलोक
करतानेजांणयेथकेसुधीयाथईनेयेत्यापरचापरचीनामाहाताथकीअमनेपण

घणाकमोटा करी जां एषा ॥ हावे ते की मजां एणी येजे ॥ जो परचानी वेम एमना अंतर मे
रही होय तो कोई हरी जंनने एको एक पुत्र होयने अमें तां हां बेग हइयेने ते पुत्र तुम
सुथाय पणते अमने कोई नां कहेजे आबालक जीवतु करे ॥ सामाटेजे परचानी हां
एणी नहां एणी ओरली समजी जाछे ॥ ते माटे नथी केहेताजे आटलुकां मकरे ॥ ए प्रकारे
ते जंगली जड जीवांने चेतावीने परमेश्वर नापदने पमाडा ॥ ते हावे केहेनी पेठे
जे ते हेनुदृष्टांत कहीये छीयेजे ॥ चोपगाप सुने विषेम दोर्मस्तहस्तीने गालीने वस
करवो होयतो ते हेने ॥ अजाडी षोदीने ते हेनी उपरका गलनी हस्त एणी उमी राषी
ने अजाडी मे पाडे छे ॥ माटे ते सुसाची हस्त एणी छे पण जुठी हस्त एणी थकी पडो ॥ पछे
ते हेने हाथ करीने राजानी असवारी जोग करे ॥ अनेंबी जुदृष्टांत एजेवनने विषे
सी घरे हे छे ते कोईने हाथ नथी आवतो ते हेने पण अजाडी के पांज रामे छेत्रीने प
कडे छे ॥ पछे ते हेने पण वस्ती मे आणीने भणावे छेने राजा ते कां म आवे छे ॥ ए प्रकारे पे

स.भा.

॥४५॥

लासा कुटजंगली जीव एहेवा जहता पणतेणे ॥ परचारुपी पोजरुने अजाडी मेपाडी
ने परमेश्वरनेष पलगाडाते आचारजे सारुकरुकेषोदु ॥ अने वलीबी जुदृष्टांत कही
येथीयेजे ॥ कोर्बालकने रोगथयो होयतो तेहेने ॥ ओषदपावानी दोस्तीतेहेनी मातु
श्री करनी गाली मुठी वालीने ॥ केहेजे बेटा आटलु ओषड पीयूतो आमाहारी मुठी मेला
डवो छेते तुने आपु ए प्रकारे मातुश्रीये पण जुबुबो लीने बालकने ओसदपईने रोग
मटाडो ॥ तेज प्रकारे आचारजे जगत रुपी बालकने ज्ञानरुपी ओसदी पाईने मोक्षप
माडेछे ॥ अने वली कोई नराधीपती राजाने माहाविकटवंको देस जीतवो होयतो
हरेक प्रकारना छल करीने ज जीतेछे ॥ पछेते वंका देसने अनेक प्रकारना अन्याने कु
भंड छोडावीते ॥ राजान्यायनीती मेवरता वेछे ॥ तारे सर्वलोक सुषयां मेछे ॥ ते सुरव
यांमीने सर्वलोक सरकारने आसीस देछे ॥ पछेते आसीसे करीने पेला छल छे दरने
दोसनराधीपतीने एकेईन वरहे ॥ पछेपोतानी जयेथईने अमलनी वधीयां मतीजा

प पणजोन्यायेचालीनेजगतनेसुषवरतावेतो॥तेहेनुराजघणाककालपोहोचे॥अ
नेंवलीन्यायेचाल्याथकीनेरहीतनेसुषपमाडायीराजनीसकीरतीनेसोभाघणी
चाले॥अनेसोभानेसकीरतीएजराजकसानुफलजांएवु॥जेजेहेनेआलोकने
परलोकमेजेहेनोजसरहे॥तेजसथकीजेलोकमेजायतेलोकमेतेहेतुआदरमां
ननेसुषजआये॥तेजमोटराजानुतात्वरियेएजछे॥जेताडसहीतन्यायेचालवुने
रहीतनेपालवी॥तोराजकसानोदोसनलागेनेपरमेश्वरराजीरहे॥अनेंजाहारे
परमेश्वरराजीरहाताहारे॥एहेनेबीजुसुजोईयेछीये॥तेमाटेरायनेपरजानेदु
षनांदेव॥अनेंजोषजाअतीसेदुषयांमेतोतेदुषनेलीधेप्रजानोएकोथईजाय॥अ
नेजाहारेप्रजानोएकोथायतोराजभंगकरे॥अनेंजाहारेराजभंगथायतोजगतव
हुजदुषीथायतेएकबीजानेलुटीखेनेउजडकरीनाये॥माटेराजानेजगतनोएको
नाथवादेवो॥सामाटेजेएकोथयेतोजगतलूटाइनेउजडथईजाय॥अनेंजाहारेज

स.भा.
॥४६॥

गतनोभंगथायताहारेपरमेश्वरनेमोतानोमाहाद्यन्समोकलीनेनेमेरखावतांघ
णुकपेहेतंनपडे॥तेजाहारेपरमेश्वरनेपेहेतंनपडेताहारेतेकरताजेराजातुहमणे
चालतुराजहोयनेनेमेराषीसकेतोघणुकसास॥जेपरमेश्वरनेअमनयोचे॥हावे
एटलायकारनेन्यावेजोतांराजपदमीनीईश्वरीयेघणीकमोटीछे॥पणजोअमेक
हूतेप्रकारेकरीजांणेतोजेराजतुराजकरेनेपरमेश्वरनेमोक्षपणपांमे॥माटेएष
कारेन्यायचलवीनेजगतनेपालणकरीनेसुषीराषवाजोगतोएकशजपदमीज
छे॥**दोहेरा**॥तबतेसीषसकलवीधी॥राजरीतंनकीसोय॥भीनभीनकरीभाषेहुअ
र्थसहीतगतीमोय॥१॥जक्तकबजकरननजीनु॥पालनकरनतगाज॥छलबलकी
कलकहीतंम॥लहेसोराजधीराज॥२॥सरीयतनेमुषयेकही॥हेनरपतममतुलज
बत्येराजकरनजीनु॥कीनेहअर्थअप्रमुख॥३॥कुलराजनजेहीअवंनके॥ओरुईश्व
रअवतार॥परमगुरुसीरसबनके॥सीषदेवनअधीकार॥४॥तदपीतायजुगजाहे

रा॥ सकल मरम गती सार॥ राजरीतरजततसवे॥ कीन्येहकुवेरपोकार॥ ५॥ इती
श्रीसकलभाष्यग्रंथसंपूर्णः समापतेः॥ संवत् १९२० नाभाद्रवासुदी ११॥ नेव
रशोमवारेग्रंथलीष्यो॥ लेखकः॥ भक्त॥ पटलः॥ अंबईदासवलवदासगोमः॥ उं
मरेवमांवाघनाथनामठआगलआंमलीवगे संतसाधुगुरुजीनीक्रपाथीलष्यो
॥

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीपरमगुरुकरुणासागरमहारजीकेग्रंथपंचीकरणप्रारंभ
तेः॥ पथंमसाढातीनहाथनोदेह॥ तेदेहपंचभूतने॥ जेपृथ्वीतेजवायु आकाशते
जल॥ एपंचभूततेहेमेकठणभागतेपृथ्वी॥ अनेकलेदतेजल॥ अनेउएतेतेज॥ अ
नेचलतेपवंन॥ अवकासतेआकास॥ एवंपंचभुत॥ तिपंचक्रमनेपंचज्ञान॥ तिक
हीयेष्टीये॥ पथंमश्रवंणबीजीग्रोहोण॥ अनेत्रीजीलचा॥ अनेचोथीनेत्र॥ पंच
मीजीभ्या॥ एपंचज्ञानईडी॥ हावेपंचकरंमकहीयेष्टीये॥ पथंमपांणबीजीपादये